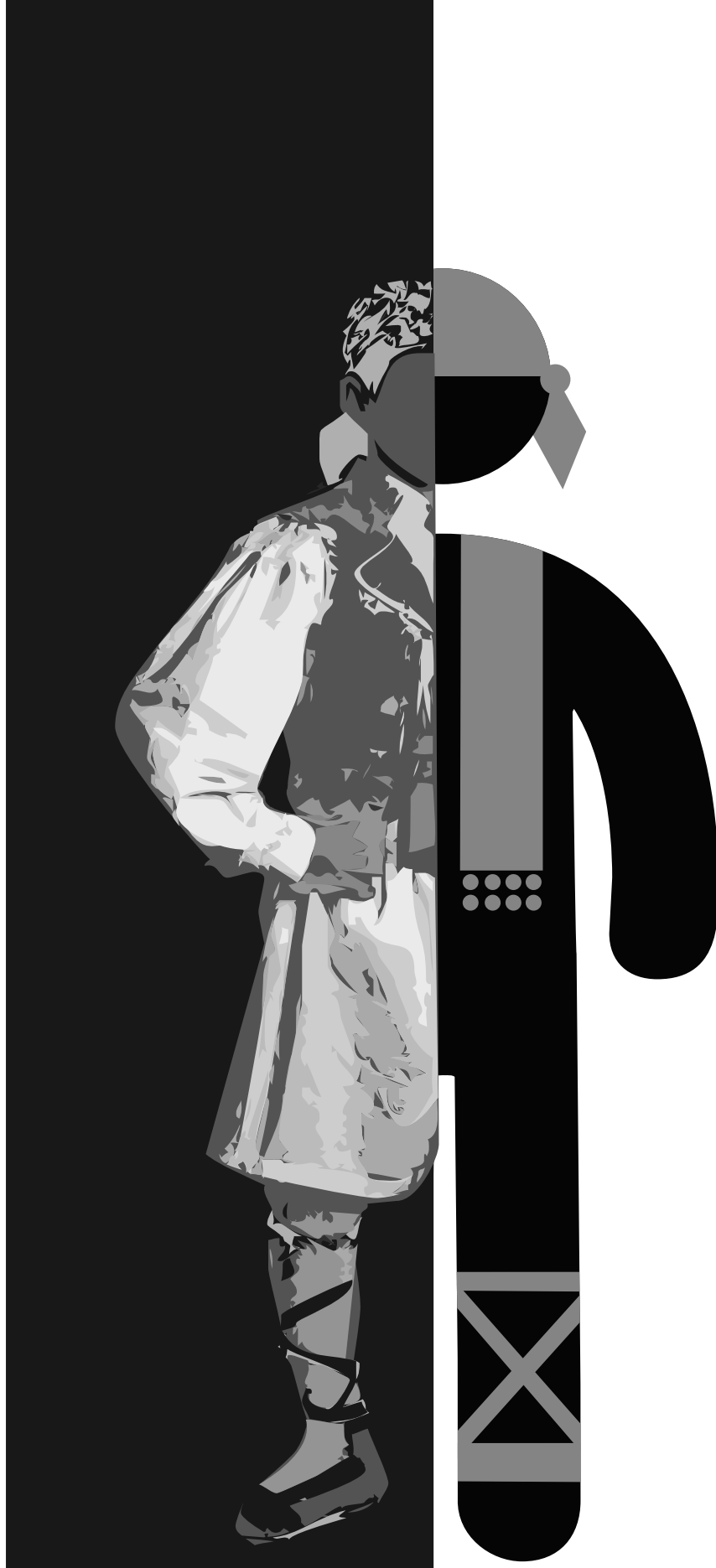
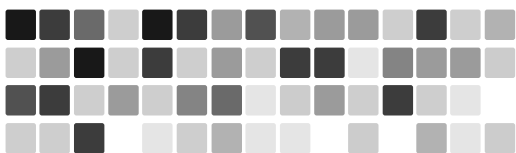

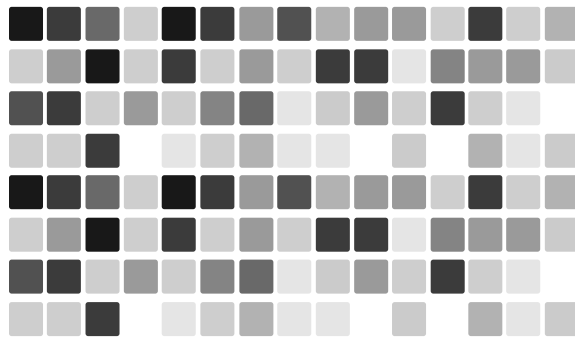
90 ANYS de *Tran*sformació

BAVER-ELS ANTIGONS

FOGUERES DE SANT JOAN 2018
ALACANT · Del 20 al 24 de Juny

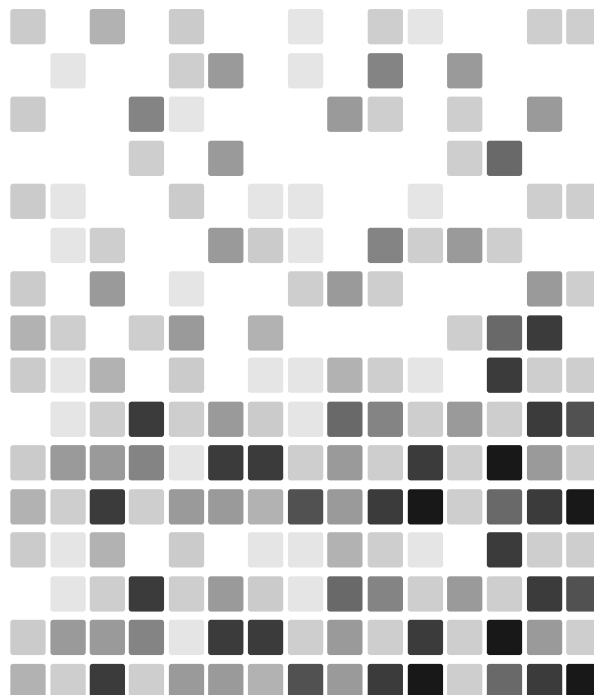

Foguera Baver-Els Antigons

2018

El llibre ha participat en la convocatòria dels premis
de la Generalitat per a la promoció de l'ús del valencià

EDITA Foguera Baver-Els Antigons amb 350 exemplars.

DIRECCIÓ Miguel Ángel Orgaz i de la Torre, David Vaquero i García.

PORTADA, DISSENY I MAQUETACIÓ David Vaquero i García.

TÍTOL DE LA PORTADA TRANSFORMACIÓ.

ASSESOR LINGÜÍSTIC Maria Josep Mira (Ajuntament d'Alacant, Oficina promoció del valencià)

AGRAÏMENTS Christian Martínez, Jose Javier Sanchez, Juan Carlos Armengol, Josep Àngel Ponsoda, Toñi Martín-Zarco, Chiky Sánchez, Lupe Samper, Raquel Mora, Ángel Romero.

MATERIAL FOTOGRÀFIC AMA (Arxiu Municipal d'Alacant), Jose Simarro, Federació de Fogueres, Associació Cultural Alicante Vivo, Jose Antonio Plaza, Adrián Fernández, Cendra Digital, Ángel Romero, Reme fotografas.

PUBLICITAT Miguel Ángel Orgaz i de la Torre.

COL·LABORA Generalitat Valenciana

IMPRESSIÓ INGRA Impresores

DEPÒSIT LEGAL A 240-2013

El llibre ha participat en la convocatòria dels premis de la Generalitat per a la promoció de l'ús del valencià

SUMARI

PRÒLEG **7**

9 TRANSFORMACIÓ

79 ANTIGONS 2018

COMISSIÓ **82** **80** PRESIDENTS

84 ESBOSSES

BELLESES I DAMES **88**

96 CÀRRECS D'HONOR

FOTOGRAFIES FOGUERES 2017 **98**

RECORDS **106**

122 PROGRAMA DE FESTES

GUIA COMERCIAL **124**

TRANSFORMACIÓ

Tomás
Valcárcel

Presidente de
Honor Perpétuo de las
Hogueras, creador del traje
de novia alicantina

Pròleg

Res roman immutable i inamovible, vivim en un continu i frenètic procés de transformació a tots els nivells: natural, social, cultural, personal, global, festiu...

Només la fotografia és capaç d'atrapar un moment concret i exacte, congelant-lo per a la posteritat. Però fins al paper i tinta que conformen el seu suport patix un gradual procés de canvi amb el pas del temps.

La unió o concatenació de xicotetes o grans modificacions posa en marxa un procés del qual la majoria de vegades no s'és plenament conscient al no percebre's amb claredat, però que a la llarga finalitza provocant tota una transformació, una xicoteta o gran alteració, que pot ser positiva o negativa.

No cal tindre por al canvi, però sense caure en el menyspreu o oblit al passat i la tradició, ja que patim el risc de repetir errors. I és que el poble que no coneix la seua història està condemnat a repetir-la.

Igual que el sòl sobre el qual caminem està eternament en moviment, ocorre exactament igual amb totes les facetes de la nostra vida, ciutat, o festa.

I és que la transformació és inevitable

L'evolució de LA FESTA... i d'Alacant amb ella.

Miguel Àngel Orgaz i de la Torre

Qui li anava a dir a José María Py, creador de les Fogueres de Sant Joan allà pel 1928, que aquella festa que crec, xicoteta i en la qual tan sols van participar 13 comissions, es convertiria en el fenomen en què s'ha convertit a hores d'ara, capaç de generar multitud de llocs de treball (directes i indirectes), atraure milers de persones a Alacant, generar un impacte econòmic a la ciutat de gran importància i portar el seu nom a tots els racons del planeta.

Els inicis de la festa

En els començaments de les Fogueres, la gent participant era poca, i no era una festa que acaparara moltes mirades, a pesar de comptar amb actes de gran solera com l'ofrena de flors més antiga d'Espanya, creada el 1941.

Un dels fets que va fer que la festa s'obriera als visitants va ser la seua declaració com a Festa d'Interés Turístic Nacional el 1965, la qual cosa li va donar més promoció al llarg de tot el territori nacional i va aconseguir que s'alçara expectació per ella i per conèixer-ne els detalls.

A fi de la dictadura, es va donar realment la major espenta a la difusió de la festa de fogueres a nivell nacional. Després d'anys de repressió, la gent de tot el país tenia ganes de gaudir i una de les millors mesures que es van instaurar a finals dels anys 70, en concret el 1979, va ser la creació de la Barraca Popular que donava la possibilitat a tots els assistents a de tindre un lloc per a relacionar-se, gaudir de les caloroses nits de juny i escoltar bona música.

La dècada del canvi

La dècada dels 80 va ser una dècada de moltíssims canvis en la festa. El major de tots i més perceptible va ser el canvi de nom de la festa de "Fogueres de Sant Chuan" a "Fogueres de Sant Joan" i el més notori va ser que es va aconseguir passar del títol de Festa d'Interés Turístic Nacional a Internacional, aconseguint una expansió pel món que ha anat creixent fins al dia de hui.

La Barraca Popular no es podia quedar fora de tant canvi i, a part de les múltiples ocasions en què va modificar la seua localització, el 1988, va unir forces amb la Barraca de la Cadena Ser i la Diputació muntant a una Barraca Popular única i aconseguint portar a la ciutat grans grups del panorama musical com Loquillo y Los Trogloditas o Danza Invisible, la qual cosa va potenciar encara més l'arribada de gent a la nostra urbe.

A aquestes altures, aquelles 13 comissions que van començar el camí ja havien sobrepassat les 60 i des de la Comissió Gestora es buscava que la festa no se entrara només en els dies grans de juny, i que la massa festera augmentara.

Per això, durant els anys 80 i 90 es van anar succeint distintes implantacions d'actes al llarg de l'any fester, i a més, es van anar instaurant altres actes de convivència entre foguerers com per exemple el sopar de Fogueres al Nadal, que es va constituir el 1982 o el Festival de Paelles, que es va constituir per primera vegada el 1986 i atrau la gran majoria de les foguerers i barraquers a pocs dies del començament dels dies grans.

En la dècada següent, la dècada dels 90, l'èxit de la festa continua creixent i a més es consoliden alguns actes festers en mesos que abans no solien acaparar aquest tipus d'esdeveniments, com el festival de playbacks (ara conegut com a concurs artístic) i que a finals de tots els anys mou un gran públic tant en les eliminatòries com en les finals que es realitzen en les seues distintes categories. El nivell d'aquest festival ha anat creixent cada vegada més i a hores d'ara les comissions ens ofereixen números a l'altura de grans musicals. Aquest concurs atrau multitud de persones a la nostra ciutat i tenen repercussió en les festes veïnes, ja que moltes comissions de València, Elda o Sant Vicent del Raspeig es fixen en Alacant per a la preparació dels seus números.

El 1999, l'Ajuntament decideix instaurar les festes de fogueres com a festes oficials de la ciutat. I aquestes continuen avançant, evolucionant i avançant en bona direcció. Ara són les mateixes fogueres les que busquen atraure cada vegada més persones als seus racons per a aconseguir un benefici que no aconsegueixen en els últims anys amb cartilles veïnals al llarg de l'exercici, i és per això que durant les últimes 2 dècades s'han anat programant distint tipus d'esdeveniments als racons festers per a atraure la gent i així aprofitar el reclam turístic que suposen les nostres festes. El més comú sol ser fer concerts d'alguns grups de música o grans orquestres, o sessions de deejays molt reconeguts o distintes animacions per a fer amena i divertida la nit a tots els que acudeixen als racons festers.

L'evolució de la festa s'ha pogut veure al llarg d'aquests 90 anys i Alacant ha evolucionat de la seua mà, i gràcies a ella en molts aspectes. La creació de llocs de treball, tant directes com indirectes és enorme i comprén distints àmbits laborals, des dels mateixos artistes de fogueres, a augment de vendes per part de ferreteries, fusteries, botigues de pintures, botigues de teles, empreses d'esdeveniments, bandes de música, etc...

“Les millors Fogueres de la història”

L'impacte que ha generat a la ciutat ha sigut cada any major arribant a un punt, l'any 2017, en què les fogueres van ser qualificades, segons el llavors alcalde Gabriel Echevarri, com les millors fogueres de la història amb les dades següents:

- La festa ha portat 1 milió de visitants durant els dies grans del mes de juny.
- Durant els dies laborables de Fogueres hi ha hagut un 85% d'ocupació hotelera.
- Durant els dies de festa que han caigut en cap de setmana l'ocupació ha sigut d'un 100%.
- L'impacte econòmic que les Fogueres 2017 van deixar a la ciutat van ser 70 milions d'euros en benefici d'hotels, comerços i serveis de tota la ciutat.

És per això que el col·lectiu fester no entén la manca de col·laboració d'una gran part d'empreses de la ciutat ni amb un senzill anunci per a publicacions anuals com aquesta. El col·lectiu fester obrim la nostra festa al món i lluitem durant tot l'any perquè la nostra ciutat s'ompliga del 20 al 24 de juny, però necessitem l'ajuda de tots aquells que se'n beneficien gràcies a les comissions de fogueres per a poder seguir avant. Alacant ha evolucionat gràcies a les Fogueres, i ara són les Fogueres les que necessiten l'ajuda d'Alacant per a poder aconseguir que cada any continuen sent, pels seus números, “Les millors fogueres de la història”.

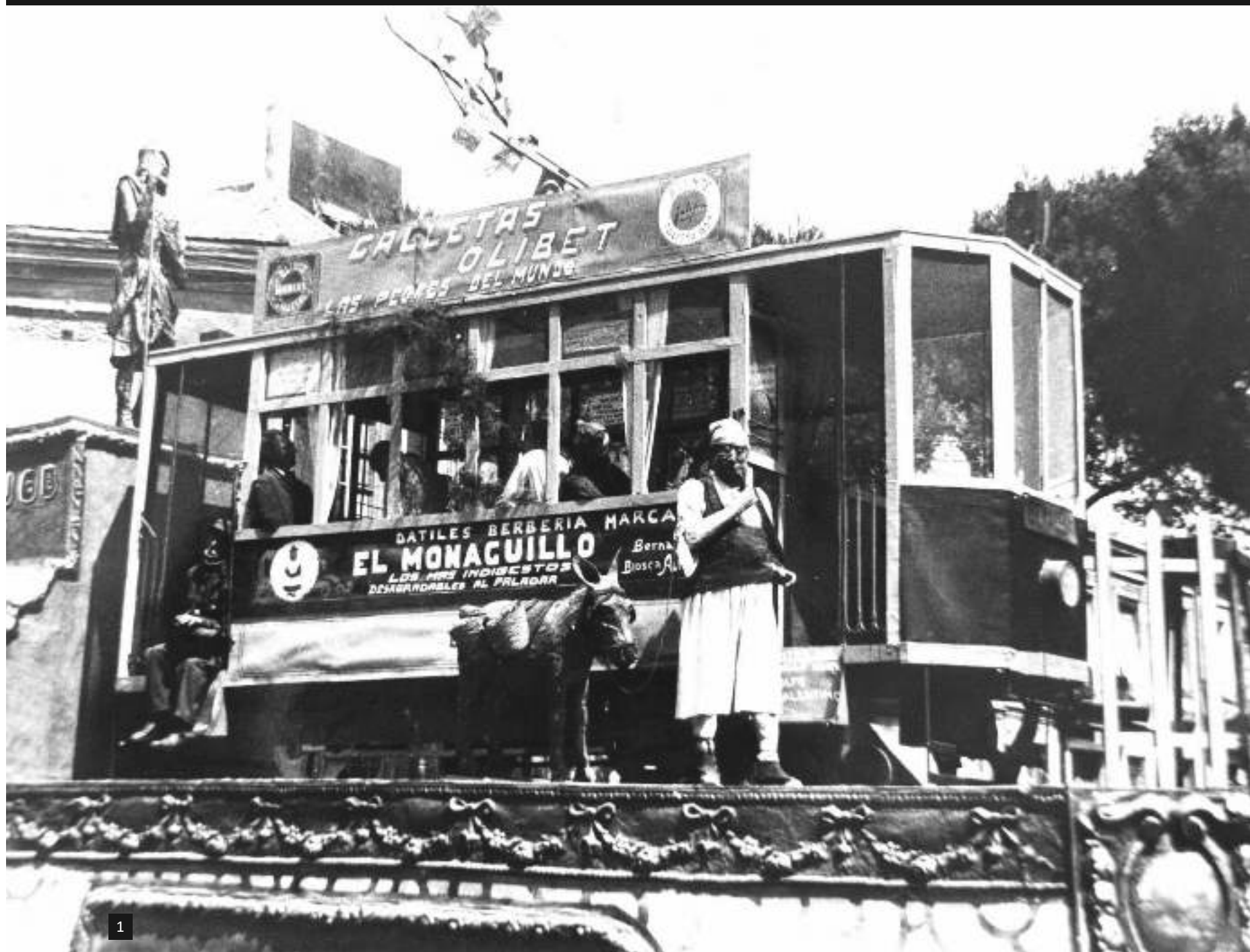

TRANSFORMACIÓ ARTÍSTICA.

Origen de l'estil alacantí.

José Javier Sánchez i López

1

1. Foguera Benalua 1928
2. Foguera Benito Pérez Galdós 1931
3. Foguera Benito Pérez Galdós 1932
4. Foguera Benito Pérez Galdós 1933
5. Foguera Plaça de la República 1934

2

3

4

5

Quan José María Py va establir com a Festes Oficials de la ciutat els festejos celebrats en el solstici d'estiu, no hi havia un patró artístic i es va recórrer al model valencià de creació de monuments destinats a cremar, substituint així les piles de mobles i trastos vells que s'amuntonaven als espais públics per a celebrar les festes de les fogueres de Sant Joan, tan típiques del Mediterrani.

Però a diferència de València, on els monuments els construïen artesans i fusters agremiats, a Alacant, la idea va ser presa per artistes reconeguts i amb gran trajectòria que es van afanyar perquè l'any 1928 es pogueren veure als carrers les primeres fogueres.

Aquesta circumstància va donar peu des d'un principi que s'aplicara la interpretació plàstica dels corrents artístics en la construcció dels distints monuments. Grans pintors com Heliodoro Guillén, el paisatgista Emilio Valera (deixeble de Sorolla), l'aquarel·lista Melchor Aracil i Adelardo Parrilla, entre d'altres, així com els escultors Juan Esteve o Miguel i Adrián Carrillo, proposaven la seua particular interpretació del monument. Però, sobretot, artistes de la talla de Gastón Castelló i del dibuixant Lorenzo Aguirre serien els encarregats d'importar des de França l'última moda, l'Art-Decó, determinant en la configuració plàstica dels monuments que es realitzaran a partir d'aquests moments.

L'Art-Decó va tindre el seu bressol al París dels anys 20 i va ser un estil selecte del disseny, elegant i d'una sofisticació fresca. La simplicitat i la geometria es combinaven amb els colors vibrants. Les línies són rectes i angulars en gran manera, però també corbades i circulars. La simetria apareix en moltes de les seues representacions.

Lorenzo Aguirre va tindre la seua etapa parisenca, obtenint el 1925 la medalla de les Arts Decoratives de París i va ser l'autor dels primers cartells de Fogueres i, en concret, el de l'any 1929 estava realitzat al més pur estil decorativista, just un any abans que Gastón Castelló construïra la seua primera foguera en aquest estil.

També el tàndem format per Agustín Pantoja i Manuel Baeza va propiciar, a començament dels anys 30, la creació d'uns monuments de disseny i típicament decoratius, fora de la línia valenciana i que es caracteritzaven per la carència de rematada i pels seus trets surrealistes.

Gastón Castelló havia residit a París anys abans per la qual cosa va ser influenciat de forma directa i no va tardar a aplicar aquest estil a les seues fogueres. Només cal observar fotografies i esbossos seus dels anys 30 per a detectar-hi la simbologia pròpia de l'Art-Decó. Geometria, simetria, policromia, les línies elegants i el recurs de les figures al·legòriques classicistes junt amb l'estilització de les formes, caracteritzen les fogueres dels seus primers anys.

Foguera Alfons el Savi 1961

Foguera Benalua 1959

Foguera Alfons el Savi 1962. Gutierrez i Giner

Franquisme i democràcia.

Durant els anys 40, els monuments es configuren a partir de grans volums cúbics sobre els quals evolucionen les escenes amb ninots a distintes altures, s'uneix la simetria i rigidesa arquitectònica. La rematada, de grandària superior al ninot, normalment se situa al centre de gravetat de la construcció, a penes assumint risc. Els volums cúbics que conformen el cos de la foguera són utilitzats, sovint, com a llenç per a la realització de pintures o paisatges relacionats amb la temàtica de la foguera. Es cau en la reiteració i és fa necessari un canvi de tendència.

Aquest arriba de la mà de l'Escultor Ramón Marco i amb ell s'assoleix la màxima espectacularitat del monument, s'engrandeix la base i la foguera adquireix una altura considerable, sostenint habitualment rematades monumentals que fan aparèixer el risc. Són els anys 50.

Desapareixen els bastidors i els llenços plans així com les línies geomètriques i l'acumulació de ninots i figures grotesques solen ser habituals. Es produeix una aproximació a la línia valenciana que posava en perill aquesta forma diferent de construir els monuments que es venia efectuant des d'abans de la Guerra Civil. Tot això feia presagiar el final d'aquesta tendència o estil de què feien gala els artistes alacantins.

El mateix Gastón Castelló ja arreplegava aquesta situació i en la Revista Oficial de Fogueres de 1966 manifestava amb la màxima preocupació: "...Pero quiero hacer notar algo insólito en el constante evolucionar de las cosas. Lo moderno, otrora triunfante, ha sido vencido, al cabo de un cuarto de siglo, por el realismo clásico que parecía arrumbado definitivamente en nuestra ciudad. Díganle si no, las fogueras actuales, realizadas según, el más puro y ortodoxo estilo fallero dignas, eso si, de figurar sin desdoro en los mejores lugares de la capital hermana. La manera –no me atrevo de llamarla estilo– que yo quise implantar, se ha esfumado cómo la pólvora de una traca...."

No obstant això, en ple període monumentalista i, per què no, de gran brillantor, es va donar algun cas concret que ens faria recordar aquelles fogueres de mitjan dels 30 fortament influenciades per l'Art-Déco i la mitologia clàssica, es tracta de la realitzada per Gutiérrez i Giner l'any 1962.

Foguera Benalua 1976
de Remigio Soler

Foguera Benalua 1981
de Pedro Soriano

Foguera Benalua 1982
de Pedro Soriano

Foguera Plaça de Pío XXII any 1983
de Pedro Soriano

Remigio Soler, l'any 1976 i Ramón Marco, el 1978, en les seues fogueres "Contaminación", en Benalua, i "Cincuentenario", en la Plaça de l'Ajuntament, respectivament, van ser els antecedents del ressorgir de l'estil alacantí que reflectien les noves tendències plàstiques. Curiosa va ser la Foguera Oficial d'aquest últim el 1977 que ens feia recordar, amb les seues formes, les autèntiques Arts en Decoració que tant van influir en les nostres primeres fogueres.

Foguera Ajuntament 1978 "Contaminació" Ramón Marco. AMA

Però no va ser fins a principi dels 80 quan, amb Pedro Soriano, es creue la línia que arreplegarà els principis de les noves tendències artístiques. El surrealisme i l'abstracció, l'avantguardisme i el futurisme, tot això, juntament amb l'estilització de les formes, determinarà el nou estil, ja denominat alacantí i que serà el referent per a la diferenciació de les fogueres enfront de les falles valencianes. Significatives van ser les fogueres "Amanecer", el 1981; "Ofrenda", el 1982; i "Mi ciudad", el 1984, plantades al barri de Benalua, així com la de la Plaça de Pius XII, el 1983 "De espaldas a la luz".

A partir d'aquests moments, se succeïrien noves formes, tendències, corrents plàstics i artístics, les fogueres experimentals, la incentivació amb premis, tot això amb la finalitat d'accentuar, més encara si és possible, la diferència existent en la construcció de monuments foguerers i fallers.

En els anys 90, diferents artistes van sorgir amb molt diferents estils; uns, com Paco Juan, Pedro Espadero o José Muñoz Fructuoso, molt continuistes del nou estil que aplicava Pedro Soriano i d'altres amb estils molt diferenciats com Pachi, Waldo o Paco Vázquez, que optaven per introduir altres elements afegits als ja habituals de la fusta i el cartó, com van ser la roba, les fulles, el paper o les teles.

Era una època on convivien diferents estils plàstics, gràcies als nous corrents que donaven els diferents artistes a les seues fogueres.

Amb l'arribada del nou segle, en els anys 2000, va haver-hi un canvi en l'estil de la creació de les fogueres. Van començar a entrar molts i diversos artistes valencians a construir fogueres i aquest nou aire va fer que les fogueres i les falles estigueren més pròximes que mai en igualtat artística. Va ser el 2002 quan per primera vegada va guanyar un artista valencià, concretament Pere Baenas, qui també va guanyar consecutivament des del 2004 fins al 2007.

És l'època dels avanços tecnològics i l'estètica alacantina es va perdre en favor dels ordinadors i els dissenys gràfics. Tot això ens porta un canvi d'estètica gràcies als corrents de València i Borriana on predominen les figures grans, amb molt colorit, acabats exquisits i escenes molt cridaneres.

Amb tot això, els artistes de "fora" es fan dominadors dels premis més importants, de fet, des que Pere Baenas guanyara el 2002, tan sols 3 anys fins a l'actual 2018 porten la firma d'alacantins: 2003, Paco Vázquez en Polígon de Sant Blai, amb "Mi historia"; 2011 Fede Moliner i Pedro Abad en La Ceràmica amb "Contempl-arte" i 2013, els Germans Gómez Fonseca, en Foguerer Carolines, amb "Fuego en las venas".

En contrapunt, en aquest període, Pere Baenas aconseguí el màxim guardó en 7 ocasions (Carolines Altes), Vicente Martínez en 3 ocasions (Florida Portatge) i José Gallego i Manuel Algarra en 3 ocasions més (Sèneca Autobusos).

Consideracions sobre l'estil alacantí.

L'estil alacantí només ha d'entendre's dins del context de la construcció de monuments foguerers i només dins d'aquest àmbit podrà definir-se.

Amb massa freqüència caiem en l'error de qualificar com de l'estil alacantí tota aquella foguera que no combrega amb la línia valenciana. No tota foguera per innovadora o creativa que siga ha d'entendre's com pertanyent a aquest gènere. L'estil alacantí va més enllà.

L'èxit dels monuments de Gastón Castelló es basava en la combinació de dos elements. D'una banda, la forma, aplicant-se la moda artística del moment, l'Art-Decó, i d'una altra, el fons, representat per les escenes folklòriques i costumistes de l'època. La sàvia conjunció d'aquests dos components va generar una sèrie de monuments foguerers amb unes formes plàstiques que eren perfectament enteses per l'alacantí de l'època.

Si pretenguérem extrapolar aquesta fórmula a la foguera actual, hauríem d'integrar, d'una banda, els corrents artístics innovadors i atrevits que propiciaran la forma, i per un altre costat, la idiosincràsia i el sentiment alacantí, representant-se el color, la tradició, la llum mediterrània i tot el que en essència procedeix d'aquesta terra però que, al seu torn, es creu un monument capaç d'obtindre l'acceptació popular.

En la moda de l'Art-Decó empleada per Gastón Castelló quedava compresa l'elegància i la senzillesa en la representació de les formes. Hui en dia molts dels estils artístics, abstractes i indefinits, encara que interessants, no són ni elegants ni senzills, i són difícils d'interpretar popularment. Aquesta circumstància comporta que hàgem d'afegir-hi un nou ingredient, l'estètica, i en una dosi més que suficient.

La foguera ha de ser bella i bonica perquè el públic l'admire i l'entenga, perquè no hem d'oblidar que ens trobem dins del context d'unes festes la finalitat de les quals és el gaudi popular tant lúdic com cultural.

En relació a aquestes consideracions, l'artista Pedro Soriano escriuria: "Se pretende dotar a éstas fiestas del fuego, de un lenguaje plástico diferenciador de las tradicionales fallas valencianas, que recoja las propias características lumínicas y la personalidad, en todos los sentidos de nuestra tierra. La hoguera alicantina debe de tener su propia idiosincrasia, tamizada siempre por la propia e inevitable visión de cada constructor, debiéndose buscar formas y colores que fueran con nuestra luz, nuestro clima y nuestro carácter".

El futur vindrà determinat pels nous corrents artístics que es produïsquen. No obstant això, en essència, tot allò nostre haurà de romandre juntament amb la imatge estètica i elegant, perquè els alacantins puguem identificar-nos plenament amb el monument foguerer.

Foguera Plaça del Ajuntament. Any 1993
"Crisol" de Pedro Soriano

*Foguera San Blas 1988 1r premi especial
de Pedro Soriano*

*Foguera Carolinas Altas 1r premi especial 2002
de Pere Baenas*

*Foguera Sèneca-Autobusos 1r premi especial 2017
de Manuel Algarra i José Gallego*

La transformació de la DIFUSIÓ DE LES FOGUERES a través dels mitjans de comunicació

Josep Àngel Ponsoda i Gómez
Comunicador

Raonament inicial:

Les Fogueres d'Alacant, la festa major de la nostra ciutat, un esdeveniment social, cultural, massiu i tradicional d'esta gran entitat, que creix amb el pas dels anys i que atrau turisme, interés i forma part de la personalitat alacantina necessita una difusió correcta, i amb cada any que passa, molt més massiva ja que a cada minut la festa creix i genera informació i eixa informació té uns receptors àvids de rebre-la, interpretar-la, difondre-la, compartir-la, moure-la per tots els mitjans a qualsevol hora: tots o quasi tots tenim un Smartphone i un dit entrenat per a polsar a tota velocitat.

La premsa escrita (encara que amb l'auge d'internet el paper se substituïx pels formats digitals) i la ràdio, afortunadament han sigut, són i seran els mitjans que sempre estaran ací. Potser amb el protagonisme robat per les noves i personals tecnologies de les xarxes socials que ho transmeten tot al moment; però sempre caurem en els mitjans de comunicació de tota la vida, hem de fer-ho afortunadament per al bon criteri, per a confrontar de manera sòlida la informació una vegada l'hàgem escoltat, llegit o vist al moment, al segon, inclús en directe en qualsevol xarxa social.

Sempre existirà allò que es continuarà denominant com "fonts oficials", i cal respectar eixe nínxol d'informació seriosa, solvent i completa que és la premsa escrita i la ràdio.

Però per favor, permeteu-me que, per major coneixement i experiència personal, em centre en este article únicament en el mitjà de comunicació que ha format part del noranta per cent de la meua carrera professional: la televisió.

Primera etapa bàsica. Televisions nacionals, premsa i ràdio.

Els que ja pentinem canes recordem aquella època en què únicament comptàvem amb premsa escrita, ràdio i una televisió nacional, amb la seua primera i segona cadena, com a úniques finestres d'informació, i en les que la difusió festera alacantina es basava, almenys pel que fa a la televisió, a la cobertura en directe (amb major o menor fortuna) de la nit de la cremà (arrossegats per l'exemple de les Falles de València) o alguna nota en els informatius, un reportatge que solia ser un calc del realitzat mesos abans al mes de Març per a València: la nit de la planta.

Durant esta etapa bàsica de difusió festera, cultural i tradicional, la festa alacantina com a producte de masses se centrava més en el detall del turisme de sol i platja, del turista nacional i sobretot estranger que arribava a Alacant i es trobava amb la ciutat celebrant una curiosa festa sospitosament pareguda a les Falles de València. No existia més informació, no hi havia oportunitat de major diferenciació entre ambdós festes.

No hi havia molta més difusió, no hi havia un altaveu gran, i potser el detall o la diferència consistia en el treball de les mateixes comissions foguereres amb les seues activitats culturals dins i fora del calendari oficial, i sobretot amb les seues publicacions festeres, eixos meravellosos llibrets que formen i formaran part de la història escrita de la festa i amb els que es començava a crear consciència alacantina, cultura alacantina, informació alacantina diferenciadora de la valenciana. Cultura pròpia i entitat pròpia. Bé per les comissions alacantines, veritables ens periodístics creadors del germen de l'allicantinisme i de l'especialització festera.

Ardia la ciutat, ardiem els alacantins i els foguerers llavors en el desig que la nostra festa tinguera la difusió local, regional, nacional i internacional que realment mereixia.

Segona etapa. Eclosió de les televisions locals. Televisió autonòmica

Passa el temps, passen els anys, encara que tampoc tants, i les televisions nacionals (ja no únicament les públiques) mantenen, sense ànim ni intencions d'augmentar-ho, la seua quota bàsica d'informació: reportatges en els informatius sobre la plantà, sobre la cremà, sense oblidar els directes de RTVE el 24 de Juny.

Solen ser en essència reportatges centrats en les xifres del turisme que atrau la festa alacantina, tot molt bàsic, tot correcte, però encara ningú se centra en una difusió global de la festa fora de l'anecdòtic d'una ciutat que planta uns monuments que cremarà quatre dies després: la seua cultura, les seues bases artístiques, el seu sentit tradicional, la diversitat dels seus actes que no sols se centraven en una setmana de juny, etc

Entren llavors en escena les televisions d'àmbit localista: les autonòmiques i locals que cobrixen un espectre social més pròxim que una televisió nacional no pot tindre en la seua línia editorial respecte a continguts. I faig especial menció en les televisions locals que, amb escassetat de mitjans però amb molta il·lusió arriben fins als racons on ni les nacionals ni les autonòmiques arriben: les nacionals perquè no forma part de la seua comensal i les autonòmiques perquè consideren que no és el seu producte o el seu "target" com es diu en vocable televisiu.

No arriben al localisme i la personalitat, a la identificació amb nom i cognoms, a l'anècdota, als detalls, i millor encara: els actes menys generalistes de les festes, és a dir: a eixos racons que els festers coneixem i on ens reconeixem quan encenem la televisió buscant continguts, buscant informació específica sobre la nostra ciutat i la nostra festa.

L'extint grup de comunicació RTVV, que ara s'anomena Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació, i la seua televisió: Canal 9 i Punt 2 (ara À punt) va formar part d'eixa gran difusió de les festes de la comunitat valenciana entrant a Alacant, en principi amb recel per part dels foguerers a causa d'un interès i una cobertura excessiva de la festa valenciana en detriment de l'alacantina o la castellonenca. Servidor que vos escriu va formar part d'eixa època de desembarcament valencià a Alacant per a cobrir com Alacant es mereixia els actes de les Fogueres de Sant Joan.

La meua formació professional prèvia en una televisió local em va servir com a passaport per a ser la cara i la veu visible dels festers alacantins en la televisió autonòmica Canal 9, i no amague que vaig haver de sortejar alguns esculls entre molts companys valencians acostumats al centralisme de la televisió autonòmica i poc proclius a diversificar la informació festera ja que, a banda de València, també existia Castelló, i també existia Alacant.

La meua insistència en els corredors i despatxos de València perquè es destinaren mitjans i minuts d'emissió a les Fogueres d'Alacant em va valdre el malnom de "el pesat d'Alacant".

Però a molta honra.

Desapareix la televisió autonòmica. Repunt dels mitjans locals. Internet i xarxes socials.

Una enorme desgràcia per al tema que ens ocupa (la desgràcia en si mateixa va ser molt més gran a l'afectar un espectre d'informació tan ampli que va deixar manca, muda, sorda i cega a la nostra Comunitat Valenciana) va ser la trista desaparició de la televisió autonòmica que, amb les seues llums i les seues ombres, sí que puc dir que almenys pel que fa a les festes i les tradicions populars, sí que va posar el seu granet d'arena a la difusió de les festes de la Comunitat Valenciana per tot el nostre territori i per tot el món.

Servidor que vos escriu va ser durant molts anys una de les cares visibles i de les veus audibles d'eixa difusió i sé del que parle ja que, com anteriorment he comentat, vaig estar al capdavant d'infinat de retransmissions en directe i en diferit i reportatges de qualsevol tipus no només amb la festa de Les Fogueres com a tema principal.

En eixe moment, les televisions locals que es van vore enfosquides amb l'enorme ombra de la televisió autonòmica, amb la seua sobtada desaparició van traure intel·ligent rèdit d'eixe buit que de sobte va experimentar la difusió de la festa, van traure pit, van redoblar esforços i van recuperar (si és que alguna vegada ho havien perdut) l'interés i la credibilitat per part dels alacantins i els festers que van tornar a connectar amb les seues emissions, a tornar la vista cap a les seues retransmissions i ara, a més, a col·laborar i interactuar amb les seues xarxes socials, que han sigut eixos elements de més, eixos ingredients extra que s'afigen a la recepta de la informació festera.

Com a professional dels mitjans de comunicació que ha tingut, per edat, l'oportunitat de travessar, patir i també disfrutar de totes estes èpoques, considere que el futur de la difusió de la festa de les fogueres ho tenim tots nosaltres en la mà. Els periodistes i tots vosaltres, amants d'Alacant i de les seues Fogueres. Ho tenim, ho teniu a l'abast del dit.

Independentment de que existisquen els llits habituals d'informació: ràdio, premsa escrita i digital, una nova televisió autonòmica i el grup (continue opinant que massa nombrós) de televisions locals, i que el públic acudisca a tots ells amb més o menys assiduïtat, la difusió de la festa de les fogueres (la difusió de qualsevol esdeveniment festiu que convoque a una massa humana tan gran) estarà centrada, per la seua facilitat i immediatesa, a colp de dit, a colp de mòbil, a colp de whatsapp, instagram, Facebook i youtube.

Eixe canvi que ningú ha organitzat i que hem protagonitzat i estem protagonitzant tots (fins a nosaltres els periodistes) ja està ocorrent i no parará mai.

L'únic problema que veig és la qualitat d'eixe "periodisme", la pulcritud d'eixa informació, el registre editorial i la de vegades perillosa llibertat de tindre en la mà una arma d'opinió que, pel fet de ser personal, és lliure i inqüestionable ja que obeeix a la nostra llibertat d'opinió i a la llibertat de fer-la pública perquè es veja, s'escolte, es compartisca si és procedent, i si és procedent es discutisca.

Torne a incidir i a apostar pels camins habituals, per les vies de sempre, les oficials, les de tota la vida: la premsa escrita, la ràdio, també la televisió: l'autònoma quan torne que esperem que siga prompte, i les moltes locals que tenim. Aposte per estes vies d'informació i de difusió perquè em consta que en totes elles treballen, treballem, un gran nombre de persones que ens hem preparat professionalment per a este treball i que a més sentim, amem, vivim la festa amb intensitat i posem eixa energia al servici de la ciutat i les seues fogueres.

Però repetisc: el futur de la difusió de la festa està en mans de tots els que tinguem un ordinador, una tablet o un smartphone.

Atenció amb el que acabe de dir: el futur de la difusió de la festa no és el mateix que el futur del periodisme sobre la festa. Difondre un esdeveniment és tan fàcil com alçar la mà i pulsar un botó.

El periodisme, encara que siga el periodisme immediat de les xarxes socials modernes és, a més d'això, criteri, informació, serietat, perspectiva, cultura, contenció i equilibri. He vist exemples meravellosos de periodisme fester de la mà de particulars, en perfils de xarxes socials, etc... com també he vist tot el contrari: exemples de desinformació, de creació de polèmiques estèrils, faules, incorreccions, portanoves i la resta de grans enemics de la informació, de la difusió de la nostra festa.

Hi ha vegades que és millor guardar el mòbil i disfrutar de la festa amb els ulls i amb tota l'ànima, abans que estar pendents que es carreguen les imatges a l'hora precisa en la xarxa.

Siga com siga, que el que ens moga als periodistes de professió i als aficionats a la comunicació directa siga l'amor per la nostra ciutat i la nostra festa, i l'objectiu de fer-la gran i famosa i reconeguda en tot el món.

Camins hi ha molts.

La clau està a recórrer-los correctament.

Com el pas dels anys ha canviat **L'OFRENA**

Joan Carles Armengol i Baeza

Potser una de les ofrenes més antigues de tot Espanya, que aglutina milers de persones, és l'ofrena de flors a la Mare de Déu del Remei, per davant de l'ofrena de Saragossa o el Rocío. L'ofrena de flors de les Fogueres de Sant Joan, que encara que la festa està dedicada a Sant Joan Baptista, l'ofrena de flors està dedicada a la seua patrona.

Hui, quan es complixen 90 anys de la festa, fem la vista arrere i veiem com ha evolucionat aquesta desfilada, des de quan l'ofrena acabava a la plaça de l'Ajuntament, amb el recorregut oficial per la plaça dels Cavalls, Alfons el Savi, la Rambla, Altamira i la plaça de l'Ajuntament, on es col·locava un gran panell amb la imatge de la nostra patrona, i on cadascun portava les seues flors en agraïment a la Mare de Déu del Remei. La devoció mariana es remunta al segle XVIII, on després del Concili Vaticà II el dogma de la Mare de Déu santíssima és acte de fe sota l'advocació que més noms aglutina, segons la població. En aquest cas la Mare de Déu del Remei, patrona i alcaldessa perpètua de la ciutat. Aclarit aquest punt sobre l'origen de l'advocació de la nostra patrona, vull seguir avançant en el temps i revisar com amb el pas dels anys ha canviat l'ofrena de flors, on els comissionats cada any han millorat en els seus arranjaments florals, i com últimament s'ha arribat a una uniformitat floral, ja que només canvien els colors per a poder realitzar el tapís que es confecciona a les portes de la catedral de sant Nicolau.

Des d'un principi, allà pels anys 30, cada comissionat portava unes senzilles flors o bé les agafava del camp o del seu jardí, gens ostentós, i amb l'aroma i color que desprenien les flors segons l'època de l'any. Al mes de juny, molta gent portava clavells, margarides, buguenvíl·lea i gessamins, acompanyats moltes vegades per branques d'alfàbega que quan recorrien els carrers de la ciutat anaven deixant al seu pas aqueixa olor tan característica de l'alfàbega; açò sí, sempre acabant l'empunyadura amb paper d'alumini i una gran llaçada de color blanc o rosa. A mesura que passa el temps, les comissions comencen a uniformar la qüestió de les flors de manera que tota la comissió porta les mateixes flors, ramells realitzats moltes vegades pels mateixos comissionats, però portant tot el mateix model en conjunt, molt més bonic.

A partir dels anys 80 es modifica el recorregut reduint-lo i fent que entre per un dels carrers que connecta la Rambla amb la catedral de sant Nicolau. També es va modernitzant el tema floral, i cada comissió competix per portar ramells més exòtics i bonics, confeccionats quasi sempre per floristeries especialitzades, encara que moltes comissions continuen elaborant els seus propis ramells. Ja a partir dels anys 90 és quan s'incorporen els monuments florals que cada comissió realitza per a ofrenar a la patrona, i també des de la Federació de Fogueres s'insta totes les comissions al fet que, per a poder realitzar el tapís floral, porten clavells del color que els corresponga en el disseny creat per a l'ocasió. El tapís floral ha anat movent-se d'un lloc a un altre, ja que l'espai on es col·loca és molt xicotet i la plaça de Penalva, davant de la catedral, no és molt gran. Per açò durant uns anys es va col·locar, com a València, una estructura central que quasi mai acabava plena de flors; i després d'uns anys es va decidir tornar a l'estructura antiga de panells col·locats sobre la façana de la catedral. Així i tot, molts anys encara es veuen espais buits; no hi ha tanta flor com es necessita per a completar el tapís. Això sí, les comissions cada any s'esforcen a fer una gran ofrena de flors i es veu el gran treball dels floristes. La recompensa de tot açò la podem veure no solament en els premis que moltes fogueres obtenen, sinó quan el dia 23 ens acostem per la façana de la catedral per a veure, una vegada finalitzada l'ofrena, el tapís floral.

La transformació de **LA DONA EN LA FESTA**

Toñi Martín-Zarco i Marín
Presidenta de la foguera Port d'Alacant.

Al llarg dels anys que porte censada en la festa de fogueres, molts han sigut els canvis que he vist i que he sentit en la meua pròpia pell respecte al paper que la dona ha anat exercint en aquest món. El com veig la transformació de la dona en la Festa vos ho relataré en primera persona, on jo mateixa he anat assimilant un a un tots els canvis i esdeveniments que han fet que hui en dia siga, a nivell fester, la persona que sóc.

Compte amb el matís! He dit persona, no dona, no m'agrada gens fer distincions en aqueix sentit, sempre ho he manifestat, només tardem un poc més a vestir-nos, però la capacitat de portar avant un projecte és exactament la mateixa en ambdós casos.

Des que em vaig enrolar molt activament en Port d'Alacant el 1988, molts han sigut els canvis que he viscut en aquest àmbit. En aqueixos primers anys vaig aprendre moltíssim de grans foguerers als qui admirava pel seu treball i esforç i pels quals valia la pena apostar i continuar fent festa per a la ciutat.

Vaig tindre la sort de ser triada Dama del Foc el 1992, i de nou, vaig tornar a experimentar una altra transformació de com viure les Fogueres des d'una altra faceta. En aqueix moment, a on em portaven o a on assistia, el meu paper era representatiu, informatiu i difusor de la Festa de Fogueres. Reconec que encara que no vius la festa del "carrer", i si t'apassiona aquest món, és una bona manera de promocionar les nostres fogueres i de "vendre-les" a totes aquelles entitats o persones que no saben molt bé què fem en realitat, que són bastants més de les queensem, però també és cert que en algun moment havies d'explicar-li a algú que érem representants de la nostra festa, persones intel·ligents amb opinions pròpies que en aqueix moment representàvem la Festa de Fogueres.

Sense deixar de continuar adquirint experiència en el Port, als pocs anys, el 1996, vaig arribar a la presidència de la meua foguera. Crec que era la presidenta més jove d'aquella època, i a més, dona, i seguíem amb les "distincions"..., no m'agradaven, ni abans ni ara, però bé, ho assimilava i seguia avant amb la meua aportació personal.

En alguns moments i amb certes persones m'adonava que en ser dona i a més jove, no em prenien molt seriosament, primer per part d'alguns companys presidents que es creien que ho sabien tot, i després per algunes persones o càrrecs públics que em tractaven com si jo en realitat tinguera un càrrec representatiu en compte de ser responsable de la meua comissió. He de dir que expressava molt clarament a qui corresponguera quina era la meua comesa, i de passada, igualment li deixava clar que no per ser dona era menys vàlida que els hòmens.

Vaig estar en la Gestora de José Manuel Lledó durant 6 exercicis, des de 1999 fins a 2005, treballant i apostant per igualar la Festa des del meu humil càrrec i on tinc l'orgull de dir que hui tenim a la ciutat un carrer que s'anomena Bellea del Foc per una iniciativa personal que li vaig fer al llavors alcalde, Luis Díaz, en reconeixement a l'esforç i comesa que realitza la Bellea del Foc, (era la segona vegada que li proposava una cosa, la primera va ser que reconeguera que les Fogueres foren la Festa Oficial de la Ciutat, perquè es deia, però no estava oficialitzat, i en un ple ho va ratificar com a tal). Sí, la iniciativa va ser meua, bastant temps hi dediquen les persones que ostenten aquest càrrec, any rere any, igual que les Dames d'Honor, perquè en reconeguem la vàlua, i tinguen com a homenatge un carrer.

En aquests anys, una de les situacions més incongruents que vaig viure quant a aquest tema va ser a València, en Falles. José Manuel no podia estar amb la bellea en un acte i em va dir que anara jo en el seu lloc. Quina va ser la meua sorpresa quan, des de Junta Central, li van indicar que per favor anara un home amb la representant, perquè no quedava bé que anessen dues dones juntes a l'acte. Li vaig cedir el meu lloc a un company de Gestora per no armar embolic en un lloc que ens havien invitat, però em va paréixer d'allò més arcaic per part d'aquesta institució, els membres de la qual, per cert, tenen molt a aprendre de nosaltres en aquest sentit i no al revés com creuen moltes persones.

Em vaig presentar en dues ocasions per a presidir la Federació de Fogueres i encara que no ho vaig aconseguir, vos confesse que em sent més que satisfeta per haver passat per aquestes etapes en la meua vida festera. Em va servir per a adquirir encara més saviesa festera, vaig compartir amb dones i hòmens opinions i moments que m'han aportat molt en la meua vida, i vaig poder conèixer molta gent que encara hui en dia continuen sent amics, i per a mi referents per la seua vàlua en les seues comissions. Això sí, també he de dir que hi havia qui em deia que no veien bé que una dona acompanyara la representant del foc, i que per això no em votaven. Jo els deia que si eren capaços de dir-li això mateix a la llavors regidora de Festes, Marta García o fins i tot a l'alcalde de la ciutat, Sonia Castedo i que em presentava per a dirigir la institució, no per a representar-la. Comentarís amb absència d'intel·ligència... Només espere que algun dia una dona puga dirigir la Federació de Fogueres, però perquè siga eficaç, no per ser dona, i que, a més, ho vegem com una cosa normal.

La meua tasca no ha cessat mai i hui estic de nou com a presidenta de la meua Foguera, sóc un foguerer més amb els meus companys, i és important tindre clar que els càrrecs passen i queden les persones i el treball realitzat durant aqueix temps. Evidentment la responsabilitat és distinta, però és que crec que tots els que formem part d'una comissió tenim la responsabilitat que aquesta arribe cada final d'exercici a un bon resultat, tant econòmic com culturalment parlant, aquesta tasca no és només del president, és una tasca de tots i fa igual si sóc dona o no, de fet en la meua junta directiva som 8 persones de les quals, 2 són hòmens.

És cert que queda molt camí per recórrer perquè no es facen distincions absurdes quant al gènere de les persones, en el meu cas vaig seguir avant amb les meues idees i el que creia correcte defenent el meu paper en cada situació, però també cal adonar-se que la societat no avança tan ràpid en aqueix sentit com volguérem. Som el reflex del que fem diàriament en la nostra vida i en la festa no serem menys en aqueix aspecte.

Hem de continuar lluitant per la igualtat, la conciliació, i l'admiració igualitària; i per a això, l'educació i els exemples que donem els majors als més xicotets, (en el nostre cas als infants), és una eina primordial, si falla l'educació falla el sistema i hem de ser conscients que amb les nostres accions i opinions ensenyem a la resta com tractar els altres i com respectar-los en la festa i en la vida.

LA INDUMENTÀRIA

en la festa de Fogueres

Guadalupe Samper i Alemán

El Sr. Tomás Valcárcel organitzant una desfilada.

La Indumentària en la festa

Ja són 90 anys des que el 1928 el Sr. José M. Py fundara les nostres festes, les Fogueres de Sant Joan. Molts han sigut els canvis i les evolucions que ha tingut la festa en aquests anys i un d'ells, la indumentària.

Remuntant-nos als seus inicis, el més tradicional podem dir que no tenia molta cabuda, ni tan sols hi havia una indumentària concreta.

Els hòmens vestien com en el moment, amb trage jaqueta per a actes més oficials i altres vegades sense corbata i en excepcions amb l'anomenat trage de saragüell, en un principi usat només pels banderins, estenent-se més tard a la resta de foguerers.

A fi de donar una uniformitat, l'any 1971, s'aprova el trage d'etiqueta del foguerer, obligatori per a tots els seus protagonistes masculins, conegut amb el nom de "trage de foguerer", trage el disseny del qual va anar a càrrec del Sr. Tomás Valcárcel, tenint caràcter oficial i que va aconseguir una gran sensació.

A partir d'aquest moment conviuran aquest trage amb el de saragüell, incorporant-se després el calçó negre anomenat de Torrentu i la "negreta".

Amb el propòsit d'eliminar el trage inventat de foguerer, en un ple s'aprova la seua eliminació i s'afig al reglament el trage de pantaló llarg, conegut com el de mil ratlles, del segle XIX. Actualment, aquest pantaló es podrà confeccionar també amb altres tipus de teixits.

A partir de llavors, l'actual reglament de Fogueres identifica com a trages d'home el de faena, mudar i segle XIX, així com els seus complements.

Pel que fa a la indumentària de la dona, al principi es limitava al trage de nit, els quals durant anys van ser objecte de concurs en els actes d'elecció de la Bellea del Foc. Al marge i en alguns actes (ofrena de flors, cercaviles,...) era utilitzat el trage d'alacantina, en aquell moment els anomenats trages típics representatius per a cada zona, comarca, població o poble.

Amb el pas dels anys, i a fi d'uniformar, l'any 1961, es va implantar l'obligatorietat que totes les representants femenines participants en la festa, bellees i dames, lluïren el trage de Nòvia Alacantina, declarant-se trage oficial per l'Ajuntament el 1967.

Trage de Nòvia Alacantina que segons pareix, té la seua base en els trages tradicionals, però mirant gravats o dibuixos no es troba una semblança amb el que en aquell moment s'arreglava com a trage típic, no obstant això, segons el Sr. Tomás Valcárcel, el seu creador, sí que es va basar en gravats i dibuixos i l'única cosa que va fer va ser estilitzar-lo, refinar-lo i donar-li més luxe a fi que la dona estiguera més afavorida i donara una major presència a la festa. Una cosa que va aconseguir perquè va tindre un gran èxit i hui en dia identifica la festa de Fogueres.

Trage en què amb el pas dels anys s'han anat apreciant canvis i evolucions, partint de teixits més lleugers i apagats, sense brillantor, fins a l'arribada de la seda amb els seus colorits i brodats en or i plata, seguint amb l'altura de les mantellines que va anar passant

altures que també han anat variant, passant pel volum de les falces amb la utilització hui en dia de cancons que no donen un volum natural. Des dels senzills cossets de ras, fins a l'ús d'altres tipus de teixits com velluts, brocats i amb adorns de pedreria en les mànegues. Davantals brodats en or i plata a davantals més xicotets brodats en negre i amb pedreria del mateix color. Des de l'adorn de clavells fins a arribar a la tarongina.

Hui en dia, aquest trage és utilitzat només per les Bellees i Dames, ja que prompte sorgeix la necessitat que convisqueren el trage de nòvia alacantina i el trage popular o trage regional de la dona alacantina que s'assemblava al de la ciutat de Xixona. A finals dels anys 70, són cada vegada més les comissions on la dona vist amb el trage d'Alacant i és en els anys 80 quan s'intenta recuperar aquest trage.

A part del trage de llauradora i per a donar major esplendor a la festa, es van començar a introduir trages de nivell més ric, i utilitzant com a base els teixits i les formes del de núvia alacantina, es va imposar l'ús d'aquests trages, eliminant la mantellina del cap i col·locant un mocador als muscles (brodat, estampat, randa,...) i els davantals que podien ser com el de núvia alacantina o quadrat en blanc.

Es continuaria amb la introducció de cossets de colors i jocs de mocador i davantal del mateix teixit en altres colors (beigs, negres,...) i brodats.

Però a poc a poc, comencen a sorgir els canvis i comencen a aparèixer els primers estudis d'indumentària tradicional, a buscar les arrels, a donar un sentit verdader als trages per a poder utilitzar la roba que ens caracteritza.

Al principi s'interpreta un poc a la lleugera, i s'adopta un gust personal sense massa rigor, però a poc a poc anirà adquirint més serietat gràcies a l'estudi més rigorós que comencen fent els grups de danses i que després es va estenent a altres grups de persones que s'hi interessen, el que es persegueix és una recreació històrica d'un trage en què no cap l'originalitat.

Prompte aquesta indumentària tradicional del segle XVIII es va a veure reflectida en la festa, comença a calar i es convertirà en els trages que hui en dia són usats per les dones, i amb els quals s'anirà, amb el pas dels anys, fent lliures interpretacions, innovacions i incorporacions de certs elements en un intent de guarnir la dona que res tenen a veure amb una indumentària tradicional, ja que la dona del segle XVIII es caracteritza principalment per portar un monyo amb rascamonyos i pinta, un cos molt ajustat, una falda amb vol natural, ensenyant el peu, un mocador als muscles i un davantal, i és una indumentària que no porta a invents. Tal com s'identifica en l'actual reglament com a trage de faena i de mudar per a la dona.

En l'actualitat, tant la dona com l'home haurien de vestir amb la indumentària tradicional del segle XVIII, la usada per la gent del poble, ja que, aquest segle va imposar un marcat segell en la forma de vestir, tant a Alacant com en la resta d'Espanya, la qual cosa es pot corroborar pels testimonis escrits, gràfics i, en alguns casos, físics, que aquesta indumentària seria la correcta perquè, en moments en què l'ocasió ho requerisca, sabérem com vestir-nos.

En aquesta indumentària comptem amb una gran varietat de teixits: el fil, el cotó, la seda, en les seues diferents varietats i la llana, les principals fibres naturals que juntament amb altres secundàries són les que seran utilitzades per a la confecció de les diferents peces de la roba de l'home i de la dona: faldetes, faldellins i guardapeus, gipons i cotilles, mocadors des dels més senzills fins als brodats en cadeneta o de cotó, davantals grans, xicotets de diferents formes i colors, mantellines, calçons, jupetins, jupes, o toreres. Així com un altre tipus de complements i adorns.

Dins d'aquesta indumentària podem parlar de trages de faena, cotó i mudar, segons el tipus de teixits que s'utilitzen en la seua confecció i per a la funció o ocasió a què estigueren destinats: el treball, el passeig, les festes, el religiós.

El que hui en dia es busca és que els components de les comissions, deixant de banda el trage de núvia alacantina que es queda com representatiu de Bellees i Dames, aprenguen a vestir-se correctament, a saber què posar-se en cada ocasió, que es faça un bon ús de cada una de les peces de roba i complements que engloba aquesta variada indumentària del segle XVIII.

Festa i tradició, incorporar a la festa aquest element tradicional de la indumentària, els trages que usaven els nostres avantpassats, conservar aquest llegat cultural, intentar ser el més fidels possibles dins del que tenim hui i deixar de banda els impulsos que puguen arribar a falsejar l'autenticitat, és un fet enriquidor i és la idea que es pretén transmetre perquè sapiem com vestir-nos.

La transformació dels "Playbacks" al... CONCURS ARTÍSTIC DE FOGUERES

Chiki Sánchez i Sevilla

BALLAR, ACTUAR, GAUDIR...

La dansa o el ball és una forma d'art on s'utilitza el moviment del cos, usualment amb música, com una forma d'expressió, d'interacció social, amb fins d'entreteniment, artístics o religiosos. La dansa també és una forma de comunicació, ja que s'usa el llenguatge no verbal entre els éssers humans, on el ballarí o ballarina expressa sentiments i emocions a través dels seus moviments i gestos.

Des de sempre, ballar ha format part de la nostra festa, la música n'és una part imprescindible, ens uneix. Cada un de nosaltres som diferents, però encara així podem ballar en unitat, en conjunt per a aconseguir l'harmonia necessària quan s'està en equip.

Ens ajuda a tindre disciplina i aprenem a ser persistents per a aconseguir allò que volem i esforçar-nos amb il·lusió per a arribar als resultats que volem.

Des de les comissions de fogueres, portem la cultura musical fins als més menuts, inculcant-los el gust per les arts escèniques.

I a més de tot açò que està molt bé, simplement ens divertim i ho passem bé, que més es pot demanar?

Quan el 1988, José Ángel Guirao ens va portar el "Concurs de playbacks" no podíem intuir els grans números a què hem arribat.

En qualsevol discoteca, sobre xicotets escenaris amb moltíssima il·lusió i amb una certa timidesa ens vam llançar i de Montserrat Caballé a la Década Prodigiosa van fer ballar i actuar els foguerers que sorpresos descobrien el gran talent que hi havia entre els seus companys. Aquestes trobades tipus "La teua cara em sona" eren per damunt de tot divertides, tot tenia cabuda, qualsevol podia sentir-se Isabel Pantoja, Tina Turner o el Duo Dinámico... es presentaven fins a 13 números per foguera, els dimarts i dijous a la nit es feien les eliminatòries, i a més, compartíem rialles i bons moments.

Primer Premi Foguera Passeig de Gomiz 1996

Primer Premi Infantil Foguera Passeig de Gomiz 2000

Components de la Foguera PLa-Metal any 1999

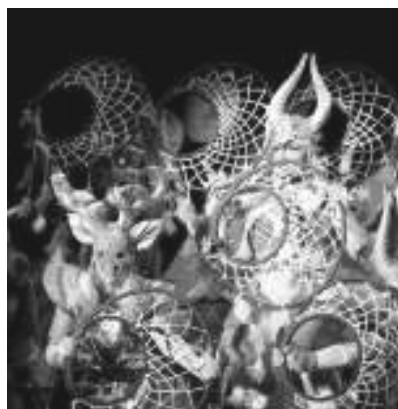

Foguera Baver-Els Antigons segon premi "Circus 1929" any 2012

Foguera Baver-Els Antigons modalitat infantil Primer premi any 2013

El resultat va ser tan satisfactori que el tema va anar creixent, cada vegada hi havia més números, cada vegada més participants en les actuacions i cada vegada s'anava millorant no sols en les coreografies sinó també en vestuari.

Les eliminatòries van començar a celebrar-se en una Llar Provincial plena de gom a gom i la final al Teatre Principal, no cal ni dir-ho que no hi ha res comparable al fet d'actuar en el teatre, la llum, l'ambient, el glamur són incomparables, la sensació d'eixir a l'escenari és realment meravellosa.

Tan gran n'ha sigut la repercussió que ara ja només podem presentar un número per foguera i encara que cert és que són veritables espectacles amb coreografies, vestuaris i decorats grandiosos i amb una qualitat excel·lent, s'ha perdut un poquet la frescor d'aquells primers anys.... (tal vegada és que jo sóc major...).

Aquest certamen que va nèixer com una oportunitat de fer foguera, s'ha convertit en un reclam magnífic per a aquells joves que no coneixen les fogueres i que a partir d'aquest certamen entren a formar part de la festa o donar activitat a una franja d'edat que necessita motivació per a continuar-hi.

Prenguem açò com el que és, una oportunitat meravellosa d'aprendre, compartir, engrandir i gaudir més sense perdre de vista que és una festa.

No cal dir que és possible que em senti orgullosa d'haver contribuït un poquet que el certamen siga hui el que és juntament amb un muntó d'artistes foguerers que se superen cada any més.

Mil gràcies. I tal vegada l'any que ve l'estrella sigues tu...

Concurs artístic modalitat adults Baver-Els Antigons 2017

Foguera Felipe-Bergé modalitat adults primer premi adults 2017

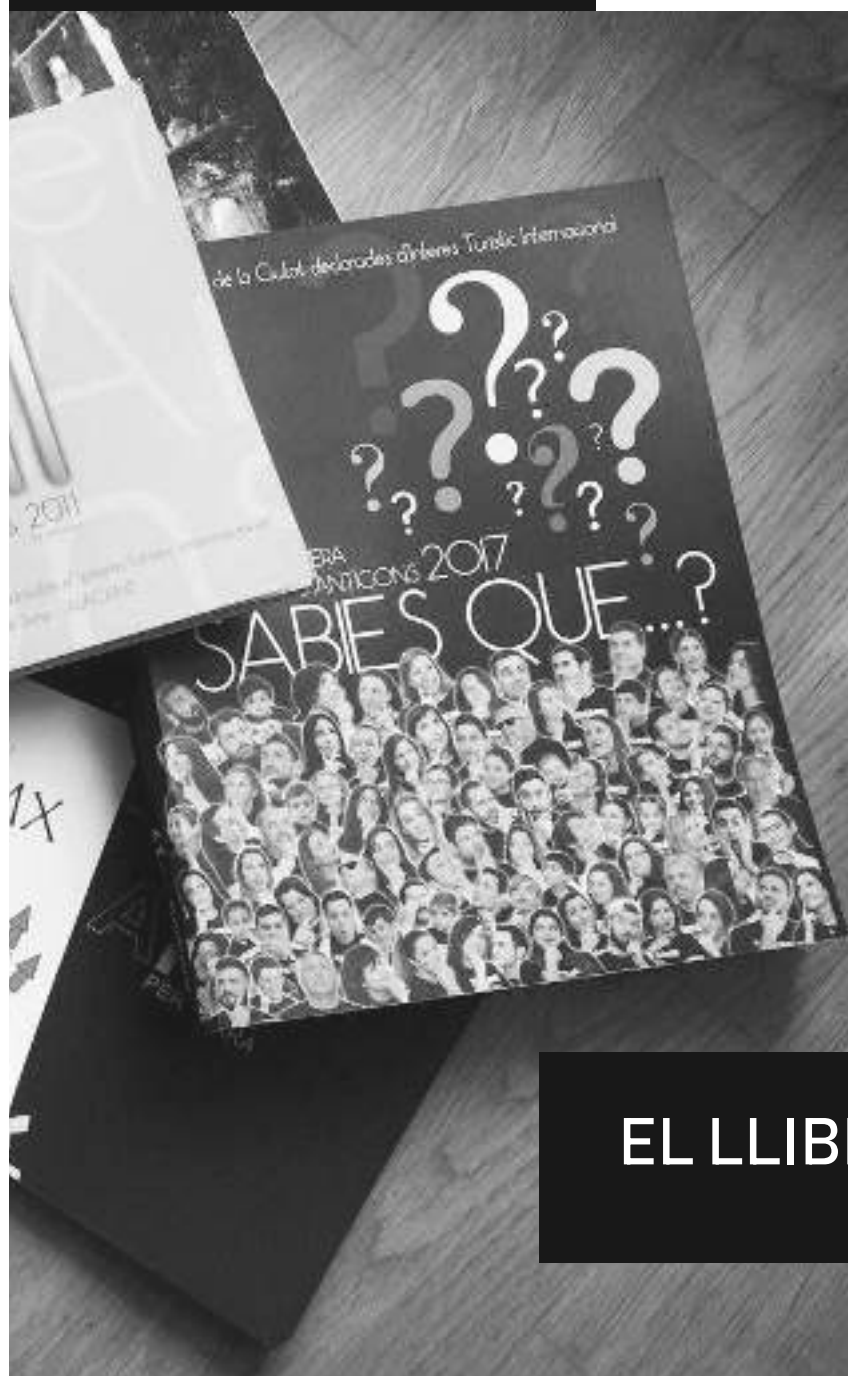

Foguera José Ángel Guirao modalitat única primer premi 2017

Foguera Baver-Els Antigons modalitat infantil primer premi 2017

EL LLIBRET en la Festa de Fogueres: evolució o transformació?

Christian Martínez i Rodríguez

1

2

3

4

5

- 1 Portada llibret foguera Alfonso el savi y adjacents 1928.
- 2 Portada llibret foguera Plaça de la República any 1935.
- 3 Primera portada de llibret foguera Benalua any 1928.
- 4 Coberta del suplement de "El Tio Cuc" original de Lorenzo Aguirre.
- 5 Portada llibret foguera Plaça de la República any 1936.

Des de 1928, any fundacional de la festa oficial de la ciutat d'Alacant, cada comissió de foguera ha editat el seu llibret, trobant-nos en les seues pàgines elements que romanen inalterables a hores d'ara, com la relació i l'explicació del monument, relació de foguerers, belleses i dames de districte i durant els seus començaments poemes i escrits de persones rellevants en el món de la cultura o la festa, quasi sempre relacionats amb les bondats de la nostra terra, com el clima, o aspectes diversos de la festa, aspecte aquest que ha canviat de forma radical a hores d'ara, on la part temàtica o cultural s'ha vist ampliada de forma exponencial donant lloc al fet que, juntament els anuncis publicitaris, cada comissió puga generar-hi substanciosos ingressos.

Seria rar, estrany o impensable que una comissió de foguera no editara anualment el seu llibret, ànima de la festa, el paper escrit que sempre queda quan els monuments s'han convertit en cendra.

Els orígens del llibret de foguera; l'antecedent faller.

Si bé la festa naixeria de la mà de José María Py el 1928, a imatge i semblança en molts aspectes de la festa fallera valenciana, el llibret també seria un element que es traslladaria fins a les nostres terres.

Josep Bernat i Baldoví, escriptor i poeta satíric molt popular i llegit pels valencians, seria el creador de l'anomenat "llibret de falla", ja que l'any 1855, en enquadrar junts els versos que aquest escriviera per a la falla de la Plaça de l'Almodí, donaria lloc a la creació d'una xicoteta revista que seria acollida de la millor manera per part dels veïns i fallers. El llibret portava per títol "El conill, Visenteta y Don Facundo", bolcant el poeta un descarat sentit satíricoeròtic en els seus versos, superant fins i tot el que representava en si la falla. El monument es componia únicament de tres personatges: Vicenteta, una llauradora disposada a tot, un conill i el senyor Facundo, un vell verd de pala i foguejada. L'argumentari estava clar, sense necessitat de donar majors explicacions, però el poeta faria passar els seus versos a la història. La protagonista Vicenteta vendrà el seu conill al mercat, i el senyor Facundo hi acudeix a veure el que pesca. Quan aquests es troben enmig del tracte, són denunciats i condemnats a morir abrasats. No hi ha dubte del doble sentit de la història,

de la picaresca encoberta que seria el tema de murmuració dels fallers del segle d'enou. Resumint el fi últim del primer llibret aparegut en la història, la seua pretensió no era una altra que donar sentit i llum, de manera jocosa o graciosa, del que plàsticament no és clar, i que la mateixa publicació s'encarrega d'aclarir-ho mitjançant el conjunt de versos i textos que conté el monument.

I així, a les nostres terres naixen les primeres publicacions que s'encarreguen de donar bombo i platerets a la nostra festa Santjoanera, com la revista El Tio Cuc, encara que seria el llibret el més netament representatiu del que es tracta i del que consta en cada comissió.

De les nou fogueres que es van plantar en començar la festa, només se'n coneixen els llibrets de tres, els de les comissions de Benalua, Méndez Núñez i la Plaça de la Reina Victòria.

Aquests primers exemplars es caracteritzarien per una presentació sobria, tant exterior com interior, incloent-hi, a més, el programa de festejos (moltes vegades el del mateix barri), poesies al·legòriques i cançons de tipus popular, com l'apareguda en el llibret de la Rambla el 1928, que conta la història de Pepica i els seus passejos per tan famós lloc.

Els escrits que acompanyen els llibrets es componen de temes molt centrats en el barri en què s'edita, a causa, en gran part, de l'estructura tan tancada d'aquests, i sobretot, de l'ús intern que es practica en aquests anys, igual que els primers monuments de fogueres, que tractaran temes locals, però sobretot temes del carrer, dels seus propis carrers.

Així, Benalua, el 1928, amb el seu monument "Parada y fonda", feia referència a les forçades i prolongades esperes del tramvia a l'encreuament del pas a nivell del barri; Carolines Altes, l'any 1929, en el seu primer monument es queixava de les "Les necessitats de Barrio", Barri Obrer en aqueix mateix any "Colegio que nunca llega", i de nou, el 1930, la comissió de Benalua plantaria "El pont del perill", per citar-ne alguns exemples.

Primers anys de llibrets de foguera.

L'estructura del llibret de foguera es continuarà mantenint els primers anys de la festa, fins aproximadament el 1932, data en què les comissions se'n començaran a preocupar un poc més, millorant-ne les presentacions i insuflant-hi més contingut, és a dir, començarien a donar-li volum a més de qualitat, no sense variar-ne el contingut i la temàtica.

Segons Fco. Javier Martos, el llibret de la comissió de Plaça de Gabriel Miró de l'any 1933 seria el primer a trencar la tònica imperant. L'exemplar estava ideat des del començament com un producte cultural, volent honrar i enaltir la memòria del "exquisito literario alicantino", omplint-se, per tant, l'exemplar de firmes de grans escriptors com Julio Bernácer, Figueras Pacheco, Ferrándiz Torremocha o Montero Pérez, entre d'altres. També podríem dir que el canvi de rumb en la publicació festera es deguera a raons sociològiques, ja que la foguera s'enclavava en una zona residencial on la burgesia buscava una diferenciació cultural sobre la resta de publicacions més de barri. Destaca el propulsor de la idea, Manuel Collía, president de la comissió, i posterior president de la Comissió Gestora, caracteritzant-se per ser home lluitador i inquiet perquè el llibret fora part important i fonamental de la festa.

Interessant també l'exemplar del mateix any que l'anterior de la Plaça de Ruperto Chapí, el primer conegut amb grandària foli, que va servir com a plataforma cultural.

A més, després del canvi substancial produït pels llibrets referits, el canvi d'estètica estaria pròxim, encara que la resta de comissions no es veurien alterades, és a dir, mantindrien el seu origen primigeni, que no és cap altre que el d'editar la publicació amb els trets essencials i poc més, encara que a poc a poc van anar introduint en la portada el preu de l'exemplar, cosa que es veuria interrompuda després de finalitzar la guerra civil, ja que es demanaria la voluntat als veïns i col·laboradors per l'esforç d'aportar molt o poc en col·laboració amb cada districte.

I ja en la nova etapa social i festera, amb el franquisme a sobre, les comissions es tornen a unir i plantar monument i editar llibret. La comissió de Benalúa saludava els seus veïns de la manera següent:

"La Comisión de la Foguera a los vecinos de Benalúa. Al constituirse esta Comisión, integrada por elementos de las entidades locales, en el momento inicial de su labor, dirigimos un saludo y un llamamiento a nuestros convecinos. Esperábamos que su ayuda y colaboración fuera el mejor estímulo a nuestra tarea, en nuestra buena voluntad indudable confiábamos en vuestro entusiasmo. Sabíamos que se concitaban dificultades, que encontraríamos obstáculos difíciles, pero también sabíamos que el barrio de Benalúa siempre estuvo en primera línea de la avanzada fogueril. Y para seguir manteniendo este prestigio, para que continuara victorioso a los cuatro vientos nuestro pabellón de buenos "foguerers", nos apresiamos a la lucha decididos y animosos.

Pasó el tiempo. En el silencio de nuestra tarea, íbamos poco a poco laborando nuestra obra. Convencidos de llevarla a feliz término. Día a día sin desmayar, sin una vacilación, sin que nadie desertase de su puesto, íbamos soslayando las inconveniencias naturales lógicamente agudizadas. Cada problema solucionado era acicate a nuestros mejores deseos. Recordábamos años anteriores; y el camino que otros recorrieron, con notable acierto era nuestro horizonte. Y por esa ruta encauzamos nuestros esfuerzos para conseguir por Benalúa, los honores que ellos consiguieron.

Hoy termina nuestro mandato fogueril. Podemos volver orgullosos la vista atrás, nada hay censurable en nuestra actuación. Nos comportamos como quien somos: con honradez. Y nos permitimos abrigar la satisfacción de haber cumplido el imperativo que nos impusimos. Hablar de los éxitos conseguidos, sería poco elegante, son tan conocidos que nadie ignora. Y al terminar cúmplenos un grato deber: expresar a nuestros convecinos del barrio de Benalúa, nuestro sincero agradecimiento, por el honor concedido y por el cordial apoyo prestado. ¡VIVA BENALÚA!

LA COMISIÓN."

Programa de mà dels festejos. Il·lustració de Luis Sánchez

També és de ser justos ressenyar la importància que en aquell moment tenia la publicació del llibret de foguera, i els sentiments que entre la població en general deslligava, com bé escriuria Rafael Quilis en el llibret de la Foguera de la Rambla de Méndez Núñez el 1941:

“El “llibret” es el compendio de la “foguera”, que lleva a los hogares la impresión gráfica, no solamente de ésta, sino de la fiesta toda.

En sus hojas, los elementos fogueriles exponen sus iniciativas, su ingenio, su gracia, o por lo menos, su buena voluntad.

Pero no sería completa la labor del “llibret” si únicamente se limitara su actividad al interior de la población. El “llibret” sale de Alicante y sus hojas, como palomas mensajeras, traspasan los límites de la provincia, invaden toda España....y hasta surcan los mares.

En el hogar, se lo disputa el marido con la esposa y los hermanos entre sí, todos quieren ser los primeros en devorar sus páginas.

La llegada del “llibret” a manos de nuestros paisanos residentes en otros países, es algo verdaderamente emocionante. Recuerdo un párrafo de la carta de un buen amigo residente en la Argentina, en la que me decía textualmente: “Cuando recibí el “llibret” experimenté una de las mayores alegrías de mi vida. Leyendo sus páginas, lloraba como un chiquillo”.

El “llibret” es el alma de la “foguera”. Ésta, pese a su bella arrogancia, desaparece entre las llamas sin dejar rastro de su grandiosidad, pero su alma —el “llibret” regocijante, volandero y sutil como una alada mariposa— queda entre nosotros un año y otro más y hasta siglos, dando fe de la existencia de un hermoso monumento que desapareció para no volver más”.

Evolució de la literatura festera.

A poc a poc, el llibret es va fent cada vegada més impersonal, és a dir, els autors dels articles que contenen majoritàriament no pertanyen a la comissió de la foguera o al districte en si. Els nous autors, coneguts i reconeguts alacantins, se centren en escrits que lloen les bondats de la nostra terra i la festa, carregats d'un llenguatge tan florit que s'allunya cada vegada més del sentir popular de cada barri.

Aquesta similitud per tant, entre els llibrets de les diferents comissions, fa que siga de vegades difícil de distingir-los entre si (únicament arribaríem a això en trobar entre les seues pàgines l'esbós, bellees, comissionats i el nom en portada), ja que no van dirigits al barri en qüestió, trobant-nos, a més, el mateix article escrit en diversos llibrets el mateix any.

Així, i d'aquesta manera, la funció del llibret es veuria durant anys lligada a la funció merament econòmica a través de la publicitat apareguda. Per tant, trobaríem la salutació de la comissió, bellees, esbossos, explicació dels monuments, llistat de comissionats i publicitat, poc més cultural si no fóra per algun testimoni escrit o poesia per a omplir pàgines.

Els formats usats serien pràcticament els mateixos, portades amb pareguts raonables (quan no l'esbós del monument) o la reiteració continuada a través dels anys d'una mateixa portada, a manera de diferenciació, això sí, canviant els colors cada any per a no despistar el col·laborador o entusiasta de la publicació anual festera.

Els continguts, per tant, es desvirtuen amb el pas dels anys, sent d'una pobresa lamentable conforme passa el temps, encara que caben excepcions puntuals.

Excepcions com ara el 1950 amb el llibret de Sèneca-Autobusos, dirigit per Vicente Ramos i amb fotos de Sánchez, a més de comptar amb il·lustracions de Melchor Aracil, Adrián Carrillo i J. Soler entre d'altres; el de 1951, dirigit per Ludovico Correa, amb portada de Melchor Aracil i fotografies de Sánchez i el del 1954. El 1956 destaca el de la comissió del Pont-Villavella, amb una portada de l'artista Gutiérrez i contraportada de Baeza, subvencionada i editada per la Caja de Ahorros del Sureste de España i el seu director, Antonio Ramos Carratalá (gran mecenes de l'època amb les fogueres) i articles de col·laboradors (de gran renom) com Vicente Ramos, Enrique Cerdán, Vicente Martínez Morella i E. Trives, entre d'altres.

Portada llibret foguera Sèneca Autobusos any 1950

Ja en les dècades successives, en els anys 60 i 70, els millors llibrets corresponen als editats per les barraques, també propiciat pel nombre més gran d'aquestes, ja que constituïen quasi el doble en nombre que de comissions de foguera (per exemple, a finals dels 70, hi havia menys de 50 comissions de fogueres i 70 barraques censades). Les barraques que van destacar per les seues portades i valor literari en aquells anys van ser Los Gorilas, Tot per Alacant, Pica i Vola o Mercers, paqueters i punt.

Quant al valor literari, a grans trets, predomina l'anteriorment mencionat, es despersonalitza el llibret quant al barri, les poesies i els textos de persones alienes a aquest o a la comissió hi predominen, a més, dels apartats ja imprescindibles com els esbossos o la publicitat, però destaca l'aparició de l'explicació de la foguera per part d'Antulio Sanjuan.

Nascut a Alacant el 10 de juliol de 1902, Antulio era poeta, escriptor, actor de teatre, tramoista i escriptor, col·laborador durant moltes dècades en multitud de publicacions de la festa i llibrets de foguera i barraca. A part de dedicar-se a tot açò, era aficionat al dibuix i l'aquarel·la de manera particular. Gaudia d'un gran sentit de l'humor, i tot això queda patent en la multitud d'escrits que podem llegir a hores d'ara, versos explicatius de monuments que escrivia en castellà i valencià. Va ser gran amic de personatges cèlebres, com dels pintors Gastón Castelló i José Pérezgil, de l'escriptor i periodista Emilio Chipont o del president de la Comissió Gestora, Tomás Valcárcel Deza.

Alguns dels seus divertidíssims versos en l'explicació de les fogueres deien així:

*"Primavera, Verano
Otoño, Invierno.
Dos de ellos son la gloria,
Dos, el infierno.
Su ir y volver,
A quien no matan, le hacen
Envejecer.
Por tener poco espacio
He sido parco,
Y no digo más cosas
Que ha puesto Marco.
Fue esto, una púa
Que es muy grande la Hoguera
De Benalúa."*

Benalua 1971, "Las estaciones del año"

*"Sobre un gran rollo de pan
A un señor, vemos que anda
Leyendo la propaganda
Que de un partido le dan,
En tanto que otros irán
Leyendo pornografía
O algo, que demostraría
Que se lee mucha basura,
Y el buen gusto en la lectura,
Con la evolución se iría"*

Benalua 1979, "Evolución".

Portada llibret Benalua 1984

Portada llibret Herman Cortés 1986

El començament de la transformació del llibret: Els anys 80

En dècades anteriors, la paraula clau per a definir l'esdevindre de la literatura fester, el llibret, seria “evolució”, evolució quant a contingut, forma, aparença i utilitat (cal entendre utilitat com a paraula sinònima de ferramenta), però ja a partir de 1977 és quan seriosament comença la transformació del que actualment coneixem com “llibret de foguera”.

En aquest any s'inicia l'augment de qualitat i interès pel seu contingut, i comissions com les de Mestria Industrial, Calvo Sotelo, Benito Pérez Galdós o Sèneca Autobusos no hi són alienes. La comissió de Barri José Antonio iniciaria, el 1983, una sèrie molt interessant de llibrets “d'autor”, sent premiats i elogiats pel col·lectiu fester. Destaca sobretot l'exemplar de 1985, primer premi de llibrets de fogueres, amb portada de Paco Blasco i escrit tot ell, inclosa la publicitat, a mà per part d'Adolfo Belló. En el seu interior, ens trobem amb escrits d'Alfredo Aracil, Baeza, Emilio Chipont, Agatángelo Soler i Amparito Quereda, entre d'altres, i pintures i dibuixos dels artistes Américo Asín, Gastón Castelló, José Gutiérrez o Remigio Soler.

Una altra comissió que iniciaria un ascens important quant a la importància de la publicació fester seria Hernán Cortés, i un exemple en seria el seu exemplar de 1986, que obtindria el tercer premi de llibrets. L'original portada vindria a càrrec de Pérezgil, al·lusiva a l lema de la pròpia comissió “Bon tabaquet”, amb aportacions gràfiques dels artistes Antogonza, Alfonso Madrid, Edmundo Lloret o Américo Asín, entre d'altres, i interessants textos, poemes i reflexions com les escrites per Tirso Marín, “Toros y Hogueras”; “Datos para una historia de la Plaza de Hernán Cortés”, d'Emilio Chipont; “Nombres para una plaza alicantina”, de José Ángel Guirao; “A Alicante”, de Vicente Mójica; o “Adiós Gastón”, de Tirso Marín, al·lusiú a la defunció el mes anterior de l'artista Gastón Castelló, entre molts d'altres.

Aquest important ascens qualitatiu canvia en forma gràcies també a la comissió de Port d'Alacant, que en els anys noranta seria la que acaparara més premis (primers i segons) en els seus exemplars anuals. Publicacions que ara sí que guanyen en qualitat, amb

uns continguts altament interessants, com l'arquitectura urbana de la ciutat, fotografies d'un Alacant antic, homenatge a diversos artistes ja difunts o relats de la nostra ciutat mediterrània, cuidant la forma i el continent d'una manera excepcional.

Ens trobarem amb exemplars de tapa dura de gran valor artístic, i introduirien el valencià de manera regular fins a dia de hui, aconseguint també per això nombrosos premis de la Generalitat Valenciana.

Benalua, una de les comissions més antigues de la ciutat, fundadora de la festa, oferia cada any en el seu llibret les parts que el componen a la manera tradicional, exemplars que quedaven com a record de l'any i poc més, les portades dels quals en els setanta pareixien totes iguals, ja que eren fotografies de castells de focs artificials, testimoni de la comissió, bellees, esbossos dels monuments i poc més. Entrats els anys 80, i més concretament el 1984, canvia per complet aquesta concepció, i edita un exemplar poc usual per a aquesta foguera. I és que just 100 anys són els que compleix el barri que dona nom a aquests festers, efemèride a festejar i que no deixaran passar debades. L'edició d'aquest llibret se n'ix dels seus propis esquemes; el contingut, el nombre de pàgines i els col·laboradors, la portada i la grandària canvien de manera dràstica. La portada va a càrrec de l'artista Fernando Guillot, i representa, mitjançant un oli, els antics benaluers, a la plaça central del barri escoltant una banda de música que majestuosa toca al quiosc que allí va haver-hi, el qual va ser traslladat des de l'Esplanada.

En l'interior, dibuixos de l'artista Pedro Soriano, artífex constructor del monument d'aquest any, a més de diversos dibuixos de Gastón Castelló, i col·laboracions com les de Vicente Mójica, Raúl Álvarez Antón, José Pastor Liza, Francisco Aracil, la Falla Na Jordana de València i Luis Dobón, entre molts d'altres. Aquest llibret no passaria desapercebut pel que fa als premis, però quedaria per darrere del de la comissió de Portuaris-Pla del Bon Repòs.

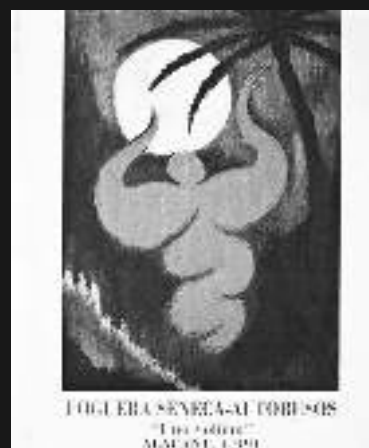

Sèneca-Autobusos, segons paraules d'Agustín Medina, és la que es podria considerar com la pionera a donar protagonisme marcat a les seues publicacions anuals, i així, l'any 1991, començaria una sèrie d'estudis monogràfics de gran interès i valor testimonial. Davall un punt de vista subjectiu, els llibrets de 1992 (any del 60 aniversari de la comissió), 1993 i 1994, són autèntiques joies de col·leccionista.

El primer, el de l'efemèride tan especial, té com a autor de la portada Rafael Gonzalvo, i consta de dues parts ben diferenciades. La part més de la comissió, amb bellees, esbossos i comissió, a més d'un interessant repàs gràfic a tots els monuments plantats al districte. La segona part, la cultural, es compon d'un monogràfic confeccionat per Juan Carlos Vizcaíno i Andrés Lloréns, que porta per títol "Rotativos para la fiesta. La prensa alicantina i les Fogueres d'Alacant 1987/1992." Entre les seues pàgines, una molt cuidada selecció de titulars de premsa i notícies de la festa, totes elles acompanyades d'una anàlisi molt exacta de la situació del moment. Amb aquest exemplar van obtindre el segon premi de llibrets.

El de 1993, amb una magnífica portada de Lluís Amat, la part cultural segueix càrrec de Vizcaíno i Llorens, i aquesta vegada tracten com a tema monogràfic "Testimonis d'una Festa", en el qual tenen cabuda dotze entrevistes a dotze personatges del passat i present de la festa, com són Lluís Amat, Raúl Álvarez Antón, Alfredo Aracil, Miguel Castelló Villena, Alicia Crevillén, Miguel Díaz Verdú, Pascual Domínguez, José Ángel Guirao, José Luis Lassaleta, José Muñoz Fructuoso, Pedro Soriano i Josep Amand Tomás. Estaria, a més, a dues llengües: castellà i valencià. Amb ell aconseguirien novament el segon premi en el concurs.

El 1994 aconseguirien, al fi, trencar l'hegemonia de Port d'Alacant, emportant-se el primer premi de llibrets, i de nou, gràcies al monogràfic realitzat pel tàndem anteriorment mencionat, amb portada també de Lluís Amat. El tema triat aquest any se centraria en "Una posguerra de cartón", en què a través de 104 fotografies de monuments premiats o no es veu l'evolució artística i l'esdevindre de cada dècada, finalitzant amb una enquesta a diferents personalitats de la festa, en la qual emetien el seu vot, davall criteri subjectiu, sobre quins havien sigut els millors monuments de la història.

Portada llibret Sèneca-Autobusos 1991

Portada llibret Sèneca-Autobusos 1992

Portada llibret Sèneca-Autobusos 1993

Portada llibret Sèneca-Autobusos 1994

Portada llibret Benito Pérez Galdós 1993

Portada llibret Plaça Ruperto Chapí 1996

Portada llibret Benito Pérez Galdós 1996

llibret Passeig de Gómiz 1994

Entre les ja destacades comissions d'aquestes dues últimes dècades, trobem alguna meravella literària que ens arriba en anys puntuals, com el llibret de la comissió de Tercera Edat-Pius XII de 1990. Presenta una portada de Pérezgil, al·legòrica al ritual del foc en la Nit de Sant Joan mitjançant la cremà d'un primitiu ninot. En el seu interior, col·laboracions literàries de gran valor en mans de Raúl Álvarez Antón, Emilio Chipont, Alfredo Aracil o Agustín Santana, entre d'altres, fins a arribar a la trentena d'articles, que bé valdrien un quart premi de llibrets, per darrere de comissions com Benito Pérez Galdós o Plaça de Ruperto Chapí, que juntament amb noms com els de Passeig de Gómiz (des de la seua aparició el 1994), Virgen del Remedio-La Paz, Plaça de Santa Maria o Alipark coparien els premis de les edicions dels últims anys del segle XX.

Cal destacar especialment la comissió de la foguera de Pont La vilavella, que després de diversos anys sense plantar, torna amb més força que mai.

La seua publicació festera de 1999 "Del Pont... a la Vila Vella" és un dels millors llibrets del fi de segle i de l'edició anual (juntament amb el de Port d'Alacant i Sèneca Autobusos).

El president de la comissió, Juan Carlos Vizcaíno i Virgilio Candela, juntament amb ell com a coordinador, duen a terme un llibret dedicat a la comissió, amb un repàs de tots els monuments plantats, premis, belleses i una infinitat de fotografies per a recordar l'efemèride tan important de l'any, la qual era celebrar el seu 70 aniversari (a part de comptar amb un monument adult en tercera categoria, plantat a les famoses i desaparegudes escales dels Pous de Garrigós). També es trobava una monografia molt interessant sobre les fogueres plantades en els anys 40, amb tots els esbossos i les fotografies. Per a finalitzar, el tema "Els alacantins i el barri", amb col·laboracions literàries, artístiques i fotogràfiques de primer nivell. Malgrat tot, només aconseguirien un quart premi.

El nou segle i el llibret: màxima esplendor i reconeixement en la festa.

Amb el nou segle, el concepte de llibret va canviar per complet: el típic “llibret” amb l'esbós i l'explicació de la foguera, les bellees del districte, programa de festes del barri, bellea i publicitat deixava d'existir quasi per complet, donant pas a una nova literatura de culte, de col·lecció, de llibreria.

En 18 anys que portem en la nova centúria, moltes han sigut les comissions que han mantingut el nivell, moltes altres l'han superat i moltes més han fet el bot qualitatiu en una matèria que es converteix a hores d'ara en una “feroç” lluita a l'hora de fer el millor llibret de la ciutat.

Començant, doncs, l'any 2000, la comissió guardonada en aquests temes, Port d'Alacant, revalidaria triomf amb “Alacant 00, el començament d'un segle que s'acaba”, un magnífic exemplar que ens tornava a l'Alacant de començament del segle XX, amb temes com ara l'economia, la política, la transformació urbana, la demografia i la cultura i festa, de mans de noms com Santiago Linares, de l'Arxiu Municipal d'Alacant, igual que Agustín Medina, Francisco Moreno i Antoni Oliver. Més de 200 pàgines en blanc i negre, amb portada de cartó dur i una línia neta i depurada, sent una antesala dels exemplars que veiem hui en dia.

Altres comissions a tindre en compte van ser les de Rambla, Carolines Altes i una incipient Gran Via-La Ceràmica, que ja començava a despuntar en aquestes matèries, editant un molt interessant llibret sobre el món de la ceràmica alacantina i que aconseguiria el premi a l'ús del valencià.

Sèneca Autobusos ens va portar aquest any un llibret de grans dimensions, original en tots els aspectes, que servia com a homenatge als 50 anys de la primera foguera especial del districte, categoria en què militarien des d'aquest moment fins ara. A més, Mariano Sánchez Soler escriuria la part monogràfica, que venia a ser un joc de paraules amb el 50 anteriorment exposat, mostrant la vida típica alacantina d'aquells anys. En les pàgines publicitàries ens trobaríem amb imatges de fogueres d'aquella dècada.

Sagrada Família celebraria el seu 40 aniversari; i per a això, edita un molt interessant i original llibret homenatge a totes les comissions que han passat pel barri, bellees, presidents i la resta de col·laboradors. Dividit en dues parts, una major i una altra infantil, donant el merescut protagonisme a ambdós, ens delecta amb imatges de diverses dècades, monuments, presentacions, actes i una infinitat de dades i documents que són el que tot col·leccionista i amant d'aquesta literatura sempre busca.

El 2001, i amb una similitud evident quant a forma i contingut respecte a l'anterior any, Port d'Alacant ens mostra “Els poetes de la llum”, un llibret homenatge als fotògrafs alacantins i forans que han plasmat com ningú les vicissituds de la nostra terra, el seu dia a dia, les seues festes i paratges. Homenatge, per tant, a Paco Sánchez, Goyo, Tanito i Eugenio Bañón, de mans dels mateixos autors que el 2000.

Sant Nicolau de Bari-Benissaudet presenta un original llibret dividit en dos, dos llibres independents però complementaris entre si, disposats en un luxós estoig. Azorín donava portada a un exemplar dedicat a Enric Valor, un dels llibres presentats, amb articles dels autors Cerdán Tato, Josep Iborra, Ismael Belda o Isabel-Clara Simó, entre d'altres, corrdinats tots per Lluís Alpera. L'altre exemplar complementari estaria dedicat íntegrament als temes pertanyents a la comissió.

La comissió de Polígon de Sant Bai aprofitaria el tema taurí del seu monument d'especial per a donar forma a l'exemplar de l'any, dedicat al món dels bous, amb una original portada de Javier Sarrió i un monogràfic escrit per crítics taurins i especialistes en la matèria.

Benalua seguiria en ascens, però fins i tot comptant amb grans noms entre les seues pàgines, no aconseguiria posicionar-se entre els vencedors. Aquest any el dedicaria per complet al món de la festa i a les primeres fogueres del barri, monogràfics que compten amb els noms de Juan Carlos Vizcaíno o Alfredo Aracil, però que deixarien pas a un caos on tot es mescla, inclosa la publicitat, donant lloc a una confusió general, llàstima tractant-se de molt bons articles.

En la mateixa línia, la comissió de Sèneca-Autobusos, que amb un exemplar de xicotetes dimensions però de gran volum, ens submergeix en el món dels artistes de fogueres, els encarregats del principi i fi de la festa, la part monogràfica dels quals corre a compte d'Ismael Belda.

Plaça d'Alger, modesta comissió de la zona nord de la ciutat, edita un xicotet exemplar, reduït en dimensions i continguts, però d'un alt nivell literari, dedicant la seua part cultural a Emilio Varela. Amb poc més de 25 pàgines que compten vida i obra de l'artista, aconseguirien en el concurs un gens menyspreable sisé premi.

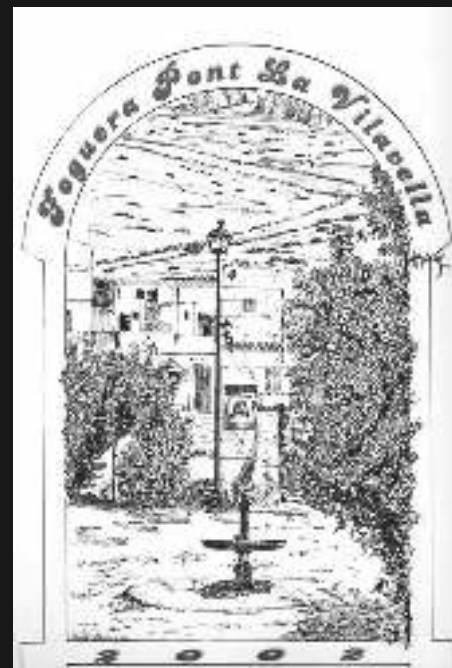
2002 donaria novament el triomf a Port d'Alacant, com era habitual des dels anys 90. Amb moltes menys pretensions que en els anys precedents, ens acosta "El plaer de recordar", exemplar de nou en tapa dura, amb la mitat de pàgines que altres anys, el tema de la qual girava en torn, de nou, a l'Alacant antic, l'art i la festa.

Carolines Altes editaria un exemplar dedicat a la comissió, a les seues bellees i monuments des que el districte es va dividir i va agafar la presidència José María Lorente, 25 anys arrere, realitzant un profund homenatge a la seua figura.

Fet al més pur estil antic, Pont la Vilavella rescata la conjunció de retalls alacantins escrits per diverses personalitats, per a conformar un exemplar que es basa en les opinions, les històries i els records dels seus col·laboradors, deixant arrere la transcendència d'anteriors anys.

"Almendras, azúcar y miel" són els ingredients de la comissió de Sant Blai per a realitzar un profund homenatge al torró, dolç típic de Xixona, mitjançant la col·laboració de Lola Morant, Mari Carmen Jover, Francisco Javier Sánchez i Laura Medrano, entre d'altres, conformant un xicotet (en grandària) exemplar de gran qualitat literària.

Innovant, i com no podia ser d'una altra manera, apareix el llibret de Sèneca-Autobusos, dedicat a "La Festa popular", el contingut del qual tracta sobre les festa de carrer, la festa major de la ciutat, l'entrada de bandes i un sincer homenatge a Gastón Castelló en el seu centenari mitjançant molta documentació gràfica. El format seria en espiral i apaisat, donant el toc original al conjunt.

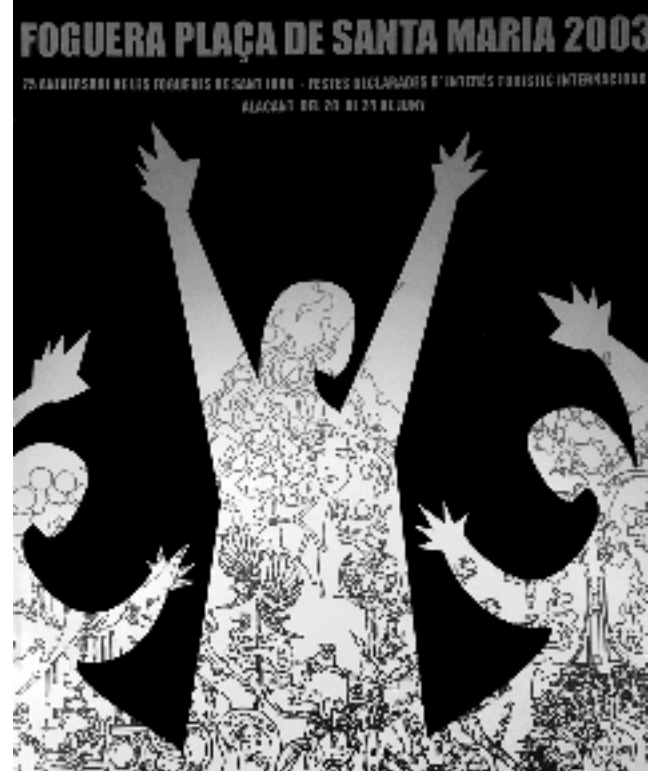
Llibret foguera Pont La Vilavella 2002

L'any 2003 seria novament el de la comissió de Port d'Alacant, vencedora ininterrompudament des del 1997, la qual presenta el llibret "... i tan jove!", en el qual els articles vénen de la mà d'Agustín Medina, Santiago Llinares i Antoni Oliver, entre d'altres, que ens aproximen novament a una temàtica festera que es mou en el passat i present, com la dels primers fons documentals de fogueres, la vigència de l'estètica actual o una biografia d'Antonio Suau, relacionat amb el disseny en el món de les fogueres. Com en anys precedents, les tapes dures donen un prestància important al conjunt, amb la novetat que tot ell està imprés a color.

Amb semblants característiques, quant a continent, la comissió de José María Py llança la casa per la finestra a l'hora de confeccionar el llibret d'aquest any, en la portada del qual apareix el rostre de la tan rellevant persona que li dóna nom, amb lletres d'or. El tema triat és el de ressenyar els carrers del barri, els noms i les històries que hi ha al darrere, sense arribar a obtindre gran resultat.

Florida Sud dedica el seu llibret als jocs populars, mentre la Marina fa un repàs a les festes de carrer. Plaça d'Alger, dins de la seua limitada posició, centra la monografia en la música de la festa i en la festa, amb una qualitat envejable, obtenint el premi al llibret més tradicional. Sant Blai Alt, l'any que trauen Bellea del Foc, dedica enterament el seu original llibret al món de la ràdio, amb baix relleu de qualitat inclòs, mentre Pont la Vilavella segueix la senda més tradicional, de nou, integrant diferents articles de personalitats, tots ells referits a la ciutat o al barri, per a conformar una més o menys coordinada temàtica o part monogràfica.

Un interessant llibret va ser el presentat per Gran Via-La Ceràmica, dedicat a les fogueres i a la música, ambdós de la mà durant 75 anys, que són els que complia aquest any la festa oficial de la ciutat. Col·laboradors experts en la matèria, com Andrés Colomina, José Espín espí, Bernabé Sanchís i molts d'altres van donar forma a les pàgines de l'exemplar, que parlava de temes (musicals) com la música tradicional, les bandes de la ciutat i el binomi que anteriorment s'ha exposat. Va obtindre el cinqué premi, a més de la millor explicació de la foguera de la mà de Miguel Prim.

*Premi portada original any 2003.
Foguera Plaça de Santa Maria*

L'any 2004 va ser el d'un important creixement quant a la qualitat dels continguts dels llibrets, a més de fogueres que amb anterioritat no havien fet aquest esforç, moltes vegades econòmic, per a poder estar en l'elit del concurs.

Passeig de Gómiz proposa "D'altres mirades, d'altres paraules". El primer que cal ressenyar és que els textos estan a càrrec d'Isabel Tejeda, Armando Parodi, Javier Villacampa, Javier Martos, Antonio Savall i Jerusalem Lassaletta, el saber fer dels quals dona forma als diferents apartats: llibrets infantils, mirades i paraules de la festa, fogueres experimentals i ninots (suposadament) indultats, amb una frescor que resulta com a glopada d'aire nou en la festa, encara que, per traure un defecte, escàs quant a pàgines, perquè el suc que se li podia haver tret es va quedar en un molt bon intent.

Igual que Barri José Antonio, de la direcció del qual es va encarregar Rafael Galeote, comptant amb una portada de Morán Berruti al·legòrica al mar, del tema de la qual tractava el monogràfic, que es va quedar en una recopilació d'articles amb fotografies de baixa qualitat.

Port d'Alacant cediria el tron aquest any a Sèneca Autobusos. La foguera flotant presentava "Gent del poble... gent de festa", amb les mateixes característiques que anys anteriors: tapa dura, més de 200 pàgines i bons col·laboradors, però que quedaria relegat al sisé lloc, potser, perquè el text era escàs en tot el conjunt, guanyant més protagonisme les fotografies de les quals es nodria la part cultural.

Un dels més transgressors fins a hui, bé pel tema que tenia entre mans, va ser el triat per la comissió de Ciutat d'Assís en el seu 45 aniversari. En portada l'efemèride a celebrar és evident, però no deixa entreveure els amagatalls que inclou. Ben derivat pel tema i lema del monument adult, "Tabú", de l'artista Francisco Vázquez, flamant vencedor en primera categoria, el monogràfic està dedicat als diferents tabús de la societat, en especial el sexual. És per això que els textos i les reflexions parlen sobre homosexualitat i la seua normalització, transsexualitat i diversitat de qualsevol tipus a l'hora de pensar, sentir o estimar.

Més aferrissada es torna la lluita el 2005 pel guardó de llibrets. I encara que parega estrany, Gran Via –La Ceràmica s'emporta el gat a l'aigua destronant les ja típiques. Amb un magnífic monogràfic dedicat als 100 anys de futbol a Alacant, deixa en les posicions posteriors Port d'Alacant i Sèneca Autobusos.

La comissió portuària dedica en aquesta ocasió el seu llibret al món del cine, canviant en part la concepció adoptada en els anys anteriors, si bé és cert que dedica 40 pàgines de 180 que tenia a la temàtica en qüestió.

D'altra banda, la foguera de Sèneca se centra en un recorregut per les diferents festes del foc de la província d'Alacant, mitjançant la temàtica "Foc, Fogueres i Falles", un interessant recorregut per les festes que hi havia antany i existeixen en l'actualitat, amb una gamma cromàtica molt encertada que donava més prestància i èmfasi al tema.

Sant Blai guanyava en originalitat en el llibret, a més d'un 4 lloc, presentant un exemplar embalat, sense cap identificació, amb segell lacrat, el qual en obrir-ho ens mostrava "Las voces del silencio", tema i lema del seu monument, en forma de xicotets fascicles que desgranaven la temàtica del monument del 75 aniversari.

La comissió de Carolines Baixes feia un esforç per millorar el seu exemplar, donant-li en aquesta ocasió un volum important per a desgranar entre les seues pàgines els ninots de carrer que han presentat, de manera ininterrompuda des de l'any 1998 fins a hui, adjuntant-ne els esbossos i diferents fotografies.

Passeig de Gómiz destronaria les campiones de sempre, i seria una altra comissió que deixara de costat les favorites, com la foguera del Port, que dedica el 2006 el seu llibret al món del teatre alacantí, amb totes les variants, relacionades amb l'art en general i el món de les fogueres, oferint novament qualitat en quantitat, i a més, a tot color, cosa poc usual en aquest tipus de publicacions.

Sèneca Autobusos baixa en pretensions quant a "continent", i el seu xicotet exemplar dedicat a l'artista Julio Esplá es col·loca com el tercer millor d'entre tots els de l'edició. Luis Amat s'encarrega de transmetre l'ànima de tan bon artista i millor persona, que queda com a homenatge a un gran desconegut i a vegades poc valorat constructor de fogueres.

Com a opinió personal, he d'admetre que els llibrets de fotografies i poc més no em solen cridar l'atenció, però el de la comissió de Pla del Bon Repòs de l'any en qüestió em pareix magnífic. En les seues pàgines es mostren fotografies de la col·lecció de Vicente Alcocer, totes elles adornades amb literatura local, nacional i internacional, cosa que no s'havia vist abans en la festa, donant un aire especial al conjunt. Obtindria el molt merescut quart premi.

Benalua dedicaria el seu exemplar al seté art, d'una manera caòtica, com és habitual en els últims anys, mesclant la publicitat amb la part cultural, amb les bellees, esbossos i tota la resta. Florida-Portatge repassa les festes de foc a la província, mentre Carolines Altes sorprén amb un molt voluminós exemplar que serveix com a homenatge al foguerer José Ángel Guirao.

Concloent, el xicotet en grandària però molt interessant llibret de la Marina, a càrrec de Juan Carlos Vizcaíno, que parla del mar, fogueres de temàtica marina i les comissions que planten a la vora del Mediterrani, molt impactant visualment i entretingut de lectura. Obtindria, a més, el premi a portada original.

L'any 2007, potser, serà el de major nivell fins a hui, nivell aquest que continuaria augmentant en anys successius. Entrats en matèria, moltes són les comissions que posen ho posen tot per a oferir el millor llibret en contingut, portada, volum i fins i tot pes. Però com a guanyador només pot n'hi pot haver un, el triomf torna una altra vegada a Sèneca-Autobusos.

Dediquen amb gran entusiasme el seu exemplar al 75 aniversari de la comissió, per la qual cosa tota la temàtica gira entorn de la celebració; des dels monuments plantats fins hui en dia, passant per les fogueres de la comissió i fins i tot els successos més rellevants en els anys de la II República, donant lloc a un volum de grans dimensions de més de 200 pàgines.

“Alacant Souvenirs” és la proposta de Gran Via-La Ceràmica, que va ja a la saga quant a exemplars voluminosos, i en aquesta edició presenta una temàtica cultural infestada de col·laboracions, en la qual destaca una novel·la amb tints negres i una cuidada selecció de postals antigues de la ciutat, obtenint el tercer premi i l'originalitat del llibret.

De les propostes més interessants, destacarien dues comissions: les de Sant Ferran i Pla del Bon Repòs.

La cèntrica comissió edita “Economia alacantina”, la monografia de la qual parla sobre l'economia de la ciutat en els anys de la postguerra i la democràcia, a més de la pròpia de la festa, amb interessants taules sobre costos de monuments al llarg dels anys, aconseguint tot això un nové premi.

La comissió del barri de Bon Repòs ens porta l'experiència dels jurats dels Ninots de Carrer de l'any anterior, amb una àmplia galeria gràfica dels plantats en l'anterior exercici, amb una maquetació audaç i fresca, aconseguint el premi al llibret més innovador de l'edició.

Port d'Alacant no puntua bé aquest any, i les seues “Flames del desig” no aconsegueixen estar en la taula alta dels guardonats. El seu llibret és dedicat als fars existents a Alacant i diversos punts més de la geografia de la província, novament a tot color, però sense el resultat d'anteriors edicions.

Florida-Portatge ens porta una monografia dedicada a la gastronomia alacantina, que en poques pàgines resumeix de manera encertada els menjars de la terreta, i que s'emporta, a més, el desé premi.

Cal destacar el d'Altozano, l'exemplar de la qual ve en una carpeta on el tema triat es divideix en un xicotet llibre dedicat a Gastón Castelló, i Plaça de Chapí, que acosta la Setmana Santa des de les seues pàgines centrals.

Portada llibret Florida-Portatge 2007

Portada llibret Gran Via-Garbinet 2009

Portada llibret Gran Via-Garbinet 2012

Molta més implicació tenen les comissions per a commemorar el 80 aniversari, i la competició es torna més que mai imparable en els monuments de la categoria especial, assolint xifres de rècord que mai més s'han tornat a veure, igual que passa amb els exemplars editats per les comissions de foguera. Molts són els que han guanyat en pes i qualitat, però és Port d'Alacant la que, de nou, reina en les altures.

Després d'un canvi d'aires rere anys de relativa sequera, en aquesta especial efemèride porta un complet exemplar ple d'opinions i d'articles de molta gent de la festa, els quals tenen una comesa en les seues respectives comissions, amb tasques que exerceixen de manera altruista per a enriquir els aspectes de la festa. Des de delegats artístics fins a presidents, delegats de llibrets i una infinitat més per a delit dels amants dels amagatalls que pocs veuen.

Gran Via-Garbinet, amb Juan Carlos Vizcaíno com a delegat de llibret, comença una sèrie d'exemplars dignes de col·lecció i admiració, relació que arriba fins als nostres dies. Aquest primer volum ens introdueix en les publicacions de la festa, però no sols les oficials i les de cada comissió, sinó que ens referix a una infinitat d'estudis, programes de festes i la resta d'aspectes que engrandeixen la festa.

La Ceràmica se centra en la indumentària regional, els teixits i complements de la festa de fogueres, com un decàleg de bon foguerer, deixant de banda en aquest exercici els temes més localistes o festers.

Sèneca-Autobusos redueix grandària però no qualitat en el seu exemplar, que és dedicat a Tono Marín i la seua perspectiva de la festa a través de l'objectiu de la seua càmera, mentre Sant Ferran tracta el tema dels transports, més concretament el tramvia, fent un repàs a la seua història a la ciutat, des de la seua desaparició fins a la tornada del modern.

Barri José Antonio dedica la monografia del seu llibret a l'Ofrena de Flors a la Mare de Déu del Remei, en un exemplar de grans dimensions i qualitat i Esplanada parla dels fills de la nostra terra, grans personalitats que donen vida i veu, diversos periodistes i foguerers.

Per a concloure, Sant Blai – La Torreta ens acosta als festivals de l'elecció de la Bellea del Foc i les seues Dames, on tenen cabuda tots els aspectes que envolten aquest acte, amb articles des de delegades artístiques de Federació fins a creadors dels escenaris.

Un altre any més, la innovadora comissió del Bon Repòs aporta un aire fresc al 2009, amb el seu rosat llibret “Elogi de l'experimentalitat”, on entre les seues pàgines tenen cabuda les diferents formes de concepció del monument foguerer i fins i tot faller a través dels anys. Interessant en concret l'escrit per Agustín Medina, titulat “Les Fogueres de Sant Josep en València i les Falles de Sant Joan en Alacant”, on mescla els conceptes artístics adquirits en cada ciutat i les seues adaptacions en la realització dels monuments, no sense crear polèmica.

Sant Ferran segueix la línia marcada en els últims anys, i el saber fer d'Alejandro Borja queda patent en cada publicació que firma, com la dedicada al segle XXI, el qual repassa les fins llavors huit edicions de la festa i els seus monuments foguerers.

“Esbossos, abans de la fusta i el cartó” és la proposta d'Armando Parodi per a la comissió de Gran Via-La Ceràmica. La idea constitueix tres exemplars editats en tres anys successius, i en aquest primer s'estudien i es detallen els expedients i esbossos de què disposa l'Arxiu Municipal e Alacant, en el període comprés de 1928 a 1931.

Gran Via-Garbinet ho posa tot per a aconseguir el triomf, i ho aconsegueix, amb un fantàstic exemplar de Vizcaíno dedicat a la gent de la nostra terra, mitjançant entrevistes a personalitats destacades i artistes foguerers com Otilio Serrano.

Portada llibret Sant Ferran 2009

Baver-Els Antigons sedueix amb un xicotet exemplar dedicat a les caigudes de diferents fogueres a través dels anys, i La Torreta dedica en aquesta ocasió la seua monografia a les arrels de la festa, de la terra, de tot allò nostre, on també hi ha cabuda per a narrar la història de la sisena categoria i fer un homenatge a l'artista valencià Enrique Burriel, el qual va tindre gran impacte en els anys 90 en els monuments que confeccionaria per a diferents comissions.

2010 és un altre d'aquells anys de gran qualitat com així ho demostren comissions com les de La Ceràmica, Gran Via-Garbinet, Sant Ferran, Sèneca Autobusos, Port d'Alacant, Pla del Bon Repòs, i també, Nou Alacant.

Aquesta última comissió sorprén gratament amb un homenatge a la Mare de Déu del Remei, mitjançant un estudi realitzat per Víctor López Arenas, amb textos, a més, de Pepe Espadero, no arribant a obtindre un premi digne, cosa que no passaria desapercebuda per als amants de la festa, els quals no van veure just que no es classificara de bona manera.

Cinc anys en la festa són els que compleix Gran Via-Garbinet, la qual edita un dels seus millors exemplars de llibret (per a qui escriu és el millor), dedicant la monografia fester a la dècada dels 50, amb un ampli repàs a tots els actes succeïts en la dècada i una molt acurada i interessant selecció de fotografies, obtenint un molt injust tercer premi.

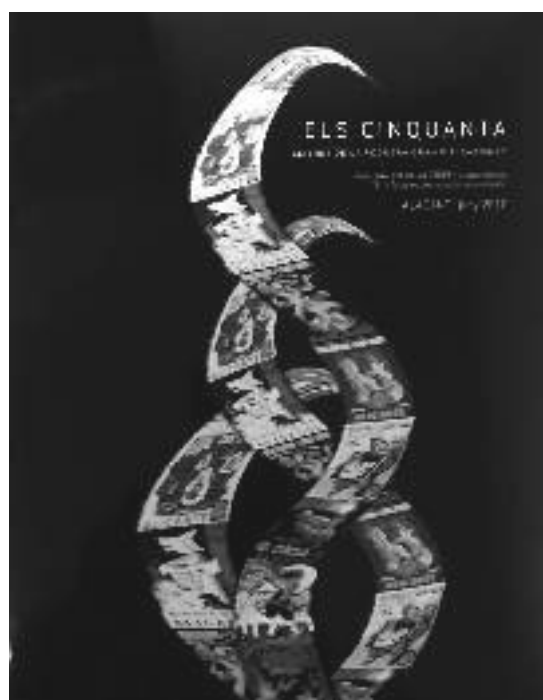
Sèneca-Autobusos dedica el seu a la figura d'Arturo Tresáncoras Reig, la part de la comissió es desenvolupa com si fóra un còmic, fent molt divertida la lectura del seu últim any fester. Amb aquest exemplar només aconseguirien el sisé premi.

La sorpresa vindria de la mà de Princesa Mercedes, la qual mitjançant un exemplar molt acurat en detalls i execució, tot imprés a color, arribaria a col·locar-se en la segona posició, a més d'aconseguir el premi a la portada original, amb una temàtica un poc escassa sobre els jocs de carrer infantil, però que a ulls del jurat va resultar un bufit d'aire fresc.

El primer seria aquest any per a Pla del Bon Repòs, un altre escàs en mitjans (escàs en grandària i pàgines), però molt interessant per al lector, ple d'articles sobre els últims 20 anys referits a la ciutat i a la mateixa comissió, que tornaria a la festa després d'un parèntesi de fa just aquests anys, els quals en primera persona relaten el seu pas per aquest racó del Pla.

Sant Ferran segueix el seu especial interès per tot allò relacionat amb la ciutat, i en aquesta edició presenta "Dissenyant la ciutat", on es donen a conèixer les grans obres urbanístiques de la nostra terreta i els PGOU que s'han portat a terme.

Bulevar del Pla llança una original idea amb mitjans escassos però plens d'imaginació, ja que amb "Creator", precisament obtenen guardó per la innovació.

Portada llibret Gran Via-Garbinet 2010

Nou Alacant torna el 2011 amb forces renovades, dedicant el seu exemplar a la família d'artistes Granja, amb una part cultural que se centra en la saga d'artistes, repassant les seues millors obres i insistint en el seu peculiar segell a l'hora de confeccionar monuments, emportant-se a més un seté premi.

La vencedora d'aquest any, després d'intentar-ho durant unes edicions, seria la comissió de Sant Ferran i el seu llibret dedicat al mar, on té cabuda tot allò relacionat amb aquest líquid element a la nostra ciutat, des de les edificacions pròximes al Mediterrani passant pels monuments que al llarg de la història han dedicat els seus cadafals a les seues bondats.

“Cendres d'innovació” seria la presentació de Pla del Bon Repòs en el món de les fogueres experimentals, les quals se n'ixen dels cànons “establits” a l'hora de realitzar el monument. És per tot això que el llibret tracta sobre els diferents tipus d'innovacions en la festa, en cada un dels seus elements, en el monument que es planta al carrer.

Gran Via-Garbinet realitza un joc de paraules amb el número 1 per a acostar-nos la història de les fogueres que s'han plantat en totes les dècades l'edició les quals han acabat en 1, creant un conjunt molt interessant que arribaria a aconseguir el segon premi.

Potser, la gran novetat de l'exercici de 2012 vinga gràcies a la idea de Víctor Arenas i el seu llibre “Jugar con Fuego”, obra que va ser possible gràcies a la comissions de La Goteta, Bulevard del Pla, Nou Alacant, Pla del Bon Repòs i José Ángel Guirao, comissions que es van ajuntar per a l'edició especial de l'exemplar, limitada a 500 unitats, possible gràcies a les seues aportacions econòmiques, ja que cada una va editar al mateix temps un xicotet llibret amb bellees, comissió i esbossos per tindre una part pròpia. Una genialitat que no tindria recompensa, ja que el premi a la innovació l'aconseguiria la comissió de Via Parc-Vistahermosa amb la seua “Com a ta casa”, compost per una carpeta de tipus oficina que a través d'una agenda i uns números telefònics d'interés presentava els actes de tot un any, a més de les parts fonamentals de la comissió.

Sèneca aconseguia triomf, seguida de Felipe Bergé, la qual començava la seua escalada cap a la fama (que no tardaria a aconseguir), mentre Garbinet quedava tercera amb el seu “Magma de fogueres”, que tornava a mirar al passat de la festa.

La Ceràmica es conformaria amb un huité lloc amb el seu llibret “Dades històriques”, interessant recopilació de curiositats dels monuments de la festa a través de la seua història, aquesta vegada imprés a color, però que no arribaria del tot a convèncer el lector.

Esplanada es quedaria en quart lloc mentre Baver Els Antigons i la seua monografia dedicada al diari Información quedaven en un molt meritori cinqué lloc.

Portada 1r premi llibret Sant Ferran 2012

Portada 1r premi llibret Sèneca-Autobusos 2012

Portada 1r premi llibret Àngels-Felipe Bergé 2013

El 85 aniversari de la festa que se celebrava el 2013 va ser el tema triat per Àngels-Felipe Bergé a l'hora de confeccionar el seu llibret, un autèntic repàs de la festa ple de multitud de fotografies, relats i explicacions que detallen l'esdevindre de la festa a través dels anys, amb el qual aconseguirien, aquesta vegada sí, el primer premi de llibrets.

Darrere d'ells, el perfecte exemplar de Pla del Bon Repòs-La Goteta (nomenclatura després de la fusió d'ambdós comissions), amb el seu exemplar "Adéu Alacant", que donava bon compte del que a la nostra ciutat hem dit adéu, des de llocs emblemàtics fins a edificacions singulars, passant per desfilades que es desenvolupaven els dies de fogueres i festes tradicions caigudes en l'oblit.

La Ceràmica se centrava en els Nanos i Gegants, dirigida la part cultural per Felipe Sanchís, el qual desenvolupa un perfecte llibre sobre la història dels diferents personatges que han tingut cabuda en tot tipus de celebracions culturals, emportant-se el tercer premi.

En quart lloc, Baver-Els Antigons, orgullosa del seu "Especialment diferents", desenvolupa una temàtica en què tot allò diferent de la festa de fogueres (i falles) té cabuda per a ser contat per una infinitat de col·laboradors.

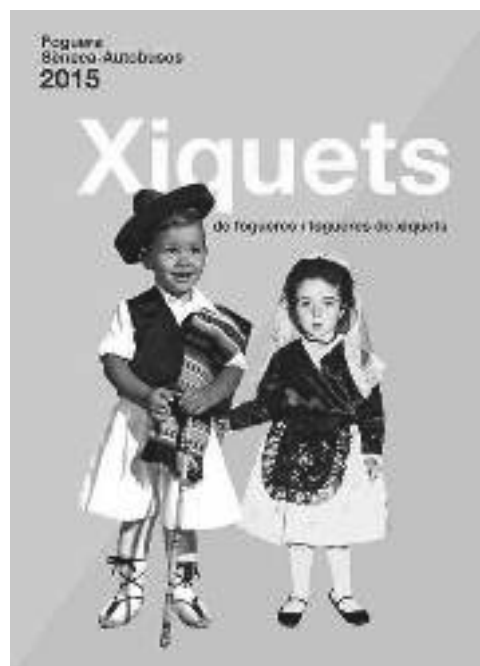
Hernán Cortés, d'altra banda, deixa pas a les festes més tradicionals dels barris d'Alacant perquè contenen la seua història de carrer, de veí, de poble, donant especial protagonisme a la Federació d'Associacions Festives en Barris i les diferents festes qualificades com tradicionals. Obtindrien un desé lloc.

Les últimes edicions fins a arribar a hui han sigut les més disputades de la història, si bé a les ja tradicionals en pugna s'unien unes altres comissions amb menor pressupost, però amb ganes de puntuar en el llibret.

Àngels-Felipe Bergé torna a la càrrega el 2014 amb “Efímer”, un excel·lent volum que relata històries, casos i coses de la festa fallera valenciana com a espill de l'alacantina, no obtenint meritori resultat. Al següent any, “Alacant és cultura” defén protagonisme, obtenint millor puntuació. El 2016 “Art Alacant” segueix l'estela de l'anterior, però hauria d'esperar al passat any per a emportar-se el premi de la Generalitat i una molt bona posició en el concurs de la Federació de Fogueres, mitjançant una monografia dedicada a l'illa de Tabarca.

En imparable ascens, la comissió de Sèneca-Autobusos, la qual ha creat verdaderes joies literàries, com les multipremiades “Música al carrer”, “Xiquets de fogueres i fogueres de xiquets”, “Evolució”, de 2016, que obtindria quasi tots els premis disponibles i el de l'anterior exercici “Dones de la festa”, que no aconseguiria el premi del valencià però sí una molt bona distinció en el concurs de la nostra terra.

Portada 1r premi Sèneca-Autobusos 2015

Portada 1r premi Sèneca-Autobusos 2016

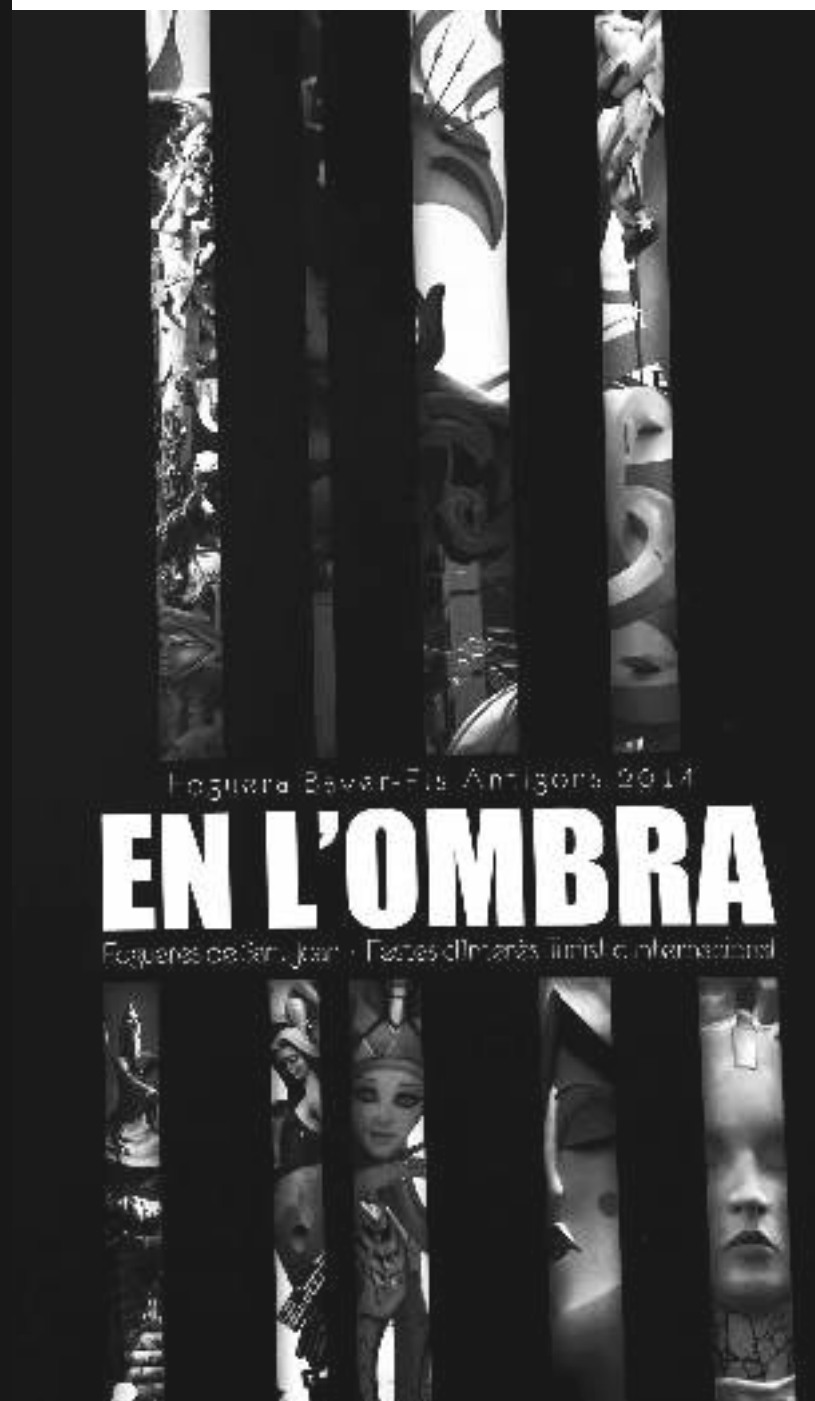
Portada Sèneca-Autobusos 2014

Pla del Bon Repòs-La Goteta seguiria la senda marcada anys abans, la de confeccionar un llibret no molt extens en pàgines però carregat de temàtica interessant i molt ben redactada. Els últims exemplars van ser "Artistes en trànsit", homenatge a artistes de fogueres que van deixar la professió, "Festes líquides", de 2016 o "Perill d'extinció", de 2017.

Baver-Els Antigons s'ha unit a la pugna, i continua presentant llibrets de gran qualitat, com el de 2014, "En l'ombra", homenatge a totes aquelles fogueres especials de la història que han quedat en segon lloc, "Alacant, un esclat de festa", homenatge a totes les festes de la ciutat, "Setanta anys d'especial", repàs a totes les fogueres especials de la història i "Sabies que...?", un divertit i interessant recorregut per singularitats de la festa.

La Ceràmica, decidida i compromesa en la seua activitat cultural, no deixa de costat la seua literatura, exponent pel qual és molt coneguda i ha obtingut bons i substanciosos premis. El 2015 presentava "Alacant CXV", un repàs que comprenia els primers anys del segle passat, 115 anys arrere, "Artistes del foc i la paraula", el 2016, i finalment, "Les fogueres del Tio Cuc", apassionant història de la revista satírica que va començar a parlar de la festa des dels seus inicis.

Amb la mateixa aposta cultural, Gran Via-Garbinet continua, de la mà de Juan Carlos Vizciano a l'hora de confeccionar la part cultural del llibret, que ens porta "Pinzellades del passat", "Mirades", "De quatre en quatre" i "De temps, d'art i de festa", tots ells plens de fotografies del seu arxiu personal acompanyades d'un gran valor literari.

Foguera Baver-Els Antigons 2014. Portada 2n premi llibret de fogueres

Ací s'uneixen comissions com les d'Avinguda de Loring, Esplanada, les barraques Pica i Vola, Quina Fumaguera, I no volíem, Óscar Esplá, Sant Blai La Torreta, Passeig de Gómiz o Sant Anton de Dalt.

Cal destacar que en el moment actual, celebrant ja el 90 aniversari de la festa, aquest mitjà de comunicació al barri sobre la seua foguera passa aquests límits primigenis, convertint-se en un tipus més de literatura sobretot en llengua valenciana; potser, pels substanciosos premis recuperar la nostra llengua, la llengua de la festa, la llengua amb què van nàixer les Fogueres de Sant Joan.

